

Lesník

ČASOPIS ZAMESTNANCOV • LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

2022

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

VII.

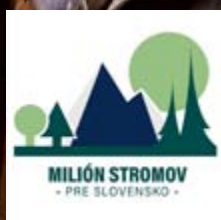
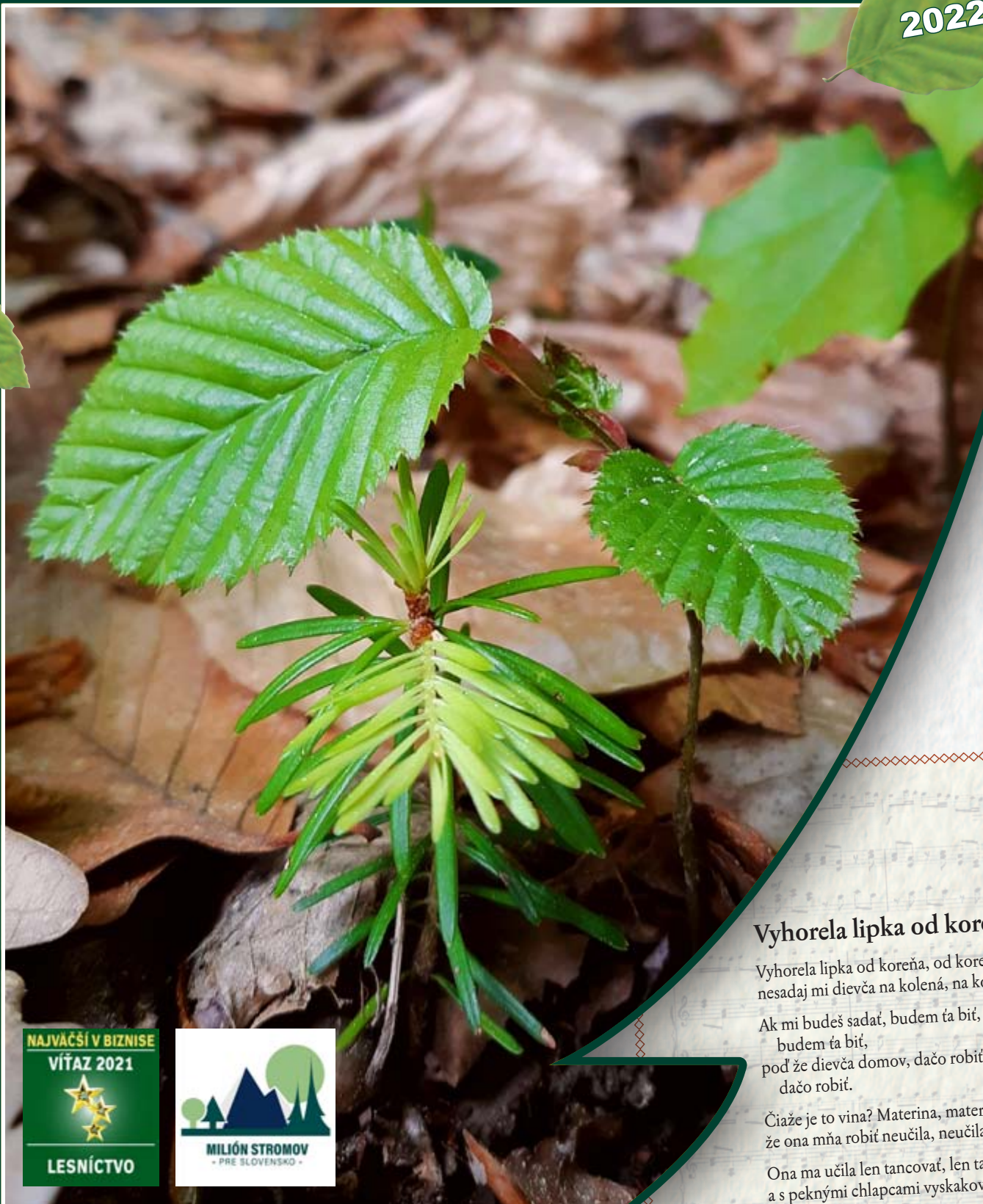
VIII.

IX.

X.

XI.

XII.

Vyhorela lipka od koreňa

Vyhorela lipka od koreňa, od koreňa,
nesadaj mi dievča na kolená, na kolená.

Ak mi budeš sadat, budem ťa biť,
budem ťa biť,
poď že dievča domov, dačo robiť,
dačo robiť.

Čiaže je to vina? Materina, materina,
že ona mňa robiť neučila, neučila.

Ona ma učila len tancovať, len tancovať,
a s peknými chlapcami vyskakovať,
vyskakovať.

Ona ma len pekne obliekala, obliekala,
a ma na muziku posielala, posielala.

Ľudia pre lesy, lesy pre ľudí

4. Personálne zmeny vo vedení organizačných zložiek

V priebehu mesiacov marec a apríl došlo k zmenám vo vedeniach jednej tretiny lesných odštepných závodov, na severe a východe Slovenska.

4. Proces delimitácie štátnych pozemkov

LESY SR prevedie na novovytvorené správy národných parkov celkovo 49 tis. ha lesných pozemkov, ktorých účtovná hodnota bez lesných porastov je viac ako 20 mil. eur.

5. Poľovnícky zámoček Antonstál medzi najlepšimi reštauráciami Slovenska

Účelovému zariadeniu lesnej pedagogiky a rekreácie Antonstál sa podarilo to, o čom snívajú mnoho reštaurácií. Vďaka dokonalkej súhre atmosféry, prístupu personálu, filozofie prevádzkovania a kuchárskeho umenia nášho šéfkuchára Michala Škorca, sme získali prestížne ocenenie „THE BEST RESTAURANTS IN SLOVAKIA“.

5

8

6. Verejné dražby priniesli rekordné výsledky

Štátny podnik LESY SR organizuje počas jari a jesene verejné dražby dreva a priemerné speňazenie dosiahlo takmer 450 eur/m³.

7. LESY SR súčasťou bežeckého seriálu Behaj lesmi

Štátny podnik LESY Slovenskej republiky sa v sezóne 2022 stal hlavným partnerom úspešného bežeckého seriálu Behaj lesmi, ktorý je zameraný na beh v prírodnom prostredí.

8. Regionálne lesnícke dni Liptovská Teplička

Nultým ročníkom sa regionálne lesnícke dni v Liptovskej Tepličke stali neodmysliteľnou súčasťou série týchto podujatí.

9. Lesnícky deň v znamení sadenia stromov

Lesnícky deň s Lesnou správou Pezinok zažili štvrtáci ZŠ Jána Kupeckého v Pezinoku. Po úvodnom zvítaní deti pomohli lesníkom s obnovou holiny po veternej kalamite.

9. S múzeom do lesa

Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene využilo svoje expozície, svoj bohatý zbierkový fond a pre žiakov siedmich a ôsmich ročníkov základných škôl pripravilo už šiesty ročník súťaže „S múzeom do lesa“.

10. Vyhorela lipka ....

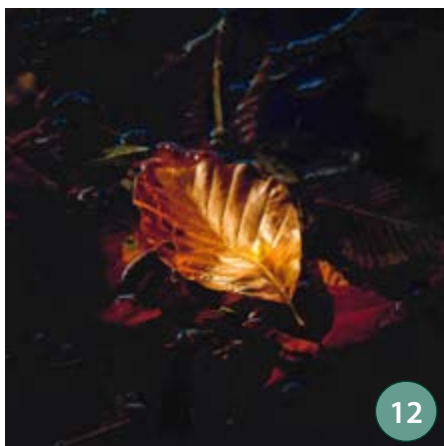
V posledných marcových dňoch postihol porasty v správe OZ Poľana, konkrétne na Lesnej správe Víglaš, Lesnom obvode Siroň, v katastrálnom území mesta Detva, ďalší veľký požiar.

11. Tabuľky na lesné cesty

Verejnosť treba vychovávať a v dnešnej dobe to platí stonásobne. A tak v našich lesoch v roku 2021 okrem sadeničiek lesných drevín, pribudlo aj 2500 tabuliek, vysvetľujúcich návštevníkom lesa, čo sa v lese sme a čo nesmie.

9

12

12. Zelený objektív 2021 - súťaž mladých fotografov na tému les

Na apríl – mesiac lesov sme v Lesníckom a drevárskom múzeu pripravili už 21. výstavu prezentujúcu najlepšie fotografie zo súťaže Zelený objektív.

14. Lesná správa Stará Bystrica

Lesná správa Stará Bystrica je štvrtou najväčšou a jednou z ôsmich LS organizačnej zložky OZ Sever. Severná časť územia LS – Bystrická dolina spadala do Teplického panstva a južná časť LS – Povina spadala do Budatínskeho panstva.

16. JURKO

Kto by to bol povedal, že púť, ktorá sa koná pri rotunde – kostolíku nad obcou Nitrianska Blatnica má už 500-ročnú tradíciu. 24. apríla 2022 mala svoje pokračovanie a naši lesníci a lesní pedagógovia sú už roky jej súčasťou.

16. LESY SR ako plnohodnotná súčasť medzinárodného veľtrhu cestovného ruchu

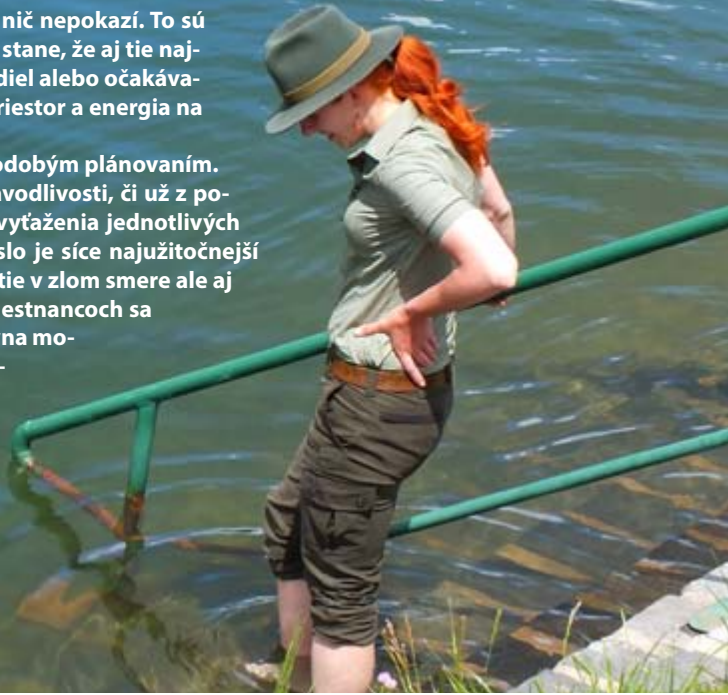
V bratislavskej Inchebe sa 28. apríla 2022 začal medzinárodný veľtrh cestovného ruchu ITF SlovakiaTour, ktorého súčasťou bol aj štátny podnik LESY SR.

„Človek je tvor omylný. Ten čo robí, robí aj chyby a ten čo nič nerobí, nič nepokazí. To sú všeobecne známe múdrosti, ktoré sú tu s nami stáročia. Občas sa proste stane, že aj tie najlepšie mienené veci, sa do reality nepremietnu podľa nastavených pravidiel alebo očakávaní. Niekedy sa síce dostaneme na schod číslo jedna, ale neostane nám priestor a energia na druhý krok. A ten možno ani nebol v pláne.“

Každý mi iste dá za pravdu, že lesníctvo je odvetvie dobre známe dlhodobým plánovaním. Plánovaním, ktoré by malo byť v konečnom dôsledku predzvesťou spravodlivosti, či už z pohľadu trvalej udržateľnosti využívania lesa, riešenia pracovných úloh i vyťaženia jednotlivých zamestnancov a tiež adekvátneho ohodnocovania práce. Priemerné číslo je síce najužitočnejší údaj z hľadiska plánovania, avšak potiera extrémny. Nemám na mysli len tie v zlom smere ale aj v dobrom. Priemerné číslo škatulkuje do jedného rámca všetko. Pri zamestnancoch sa nivelizujú „ťahúni“ spolu s „lajdákmí“, ved'priemer sedí. Ak chýba pozitívna motivácia ťahúňov, časť z nich sa demotivuje a stáva sa priemerom. Lajdákka však nemotivuje ani skutočnosť, že poberá výhody priemerného zamestnanca. A tak sa priemer stáva realitou. Ešteže mnohí robia svoju prácu z presvedčenia, lásky, odhodlania... a nehladajú pri tom spravodlivosť. Ved'tá je skoro stále len ilúziou.

Skôr ako si však povieme, že spravodlivosť neexistuje, mali by sme sa opýtať sami seba, čo sme v živote urobili pre to, aby prežila.

Anna Sliacka

17. Štátne lesy TANAP-u ukončili svoje pôsobenie po 30 rokoch

Štátne lesy TANAP-u ako príspevková organizácia Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR skončili k 31. marcu 2022. Ich agendu následne prevzala novovzniknutá Správa TANAP-u so sídlom v Tatranskej Lomnici.

18. Rysí les

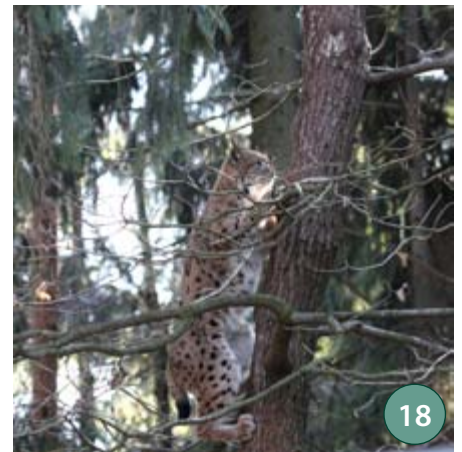
Myslím, že v našich lesoch sa aj lesník, ktorý je každý pracovný deň v lese, len veľmi zriedka stretne s rysom ostrovidom. Nieže by bolo rysov u nás kriticky málo, ale hlavne preto, že rys je veľmi tajomné zviera.

20. Európsky strom roka 2022

V ankete Európsky strom roka 2022 tento rok zvíťazil Dub Dunin z Poľska, ktorý získal neuveriteľných 179.317 hlasov.

21. Lesy a lesníctvo Portugalska

Až 3,2 mil. ha rozlohy Portugalska pokrývajú lesov, čo predstavuje približne 35%. V poradí lesnatosti európskych krajín sa nachádza na 12. priečke.

18

25

22. 160. výročie prvého lesníckeho časopisu u nás

Významné lesnícke osobnosti v období rozvoja Lesníckeho odboru Baníckej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici založili v roku 1862 v Banskej Štiavnici časopis „Erdöszeti Lapok“ (Lesnícke listy).

24. Lesnícke osobnosti

V tomto čísle nášho časopisu Vás prevedieme biografickými zaujímavosťami životov Ing. Miloša Adamičku a Pavla Mojžitu.

25. Fakty o lesníctve určené študentom Ekonomickej fakulty UMB

Aj lesné podniky sú podniky – to bola základná myšlienka prednášky Jána Lichého z Odboru komunikácie určenej študentom Ekonomickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici v rámci predmetu „Životné prostredie“.

25. Zdieľané knižnice LESOV SR

Na prelome mesiaca knihy a mesiaca lesov pre Vás náš štátny podnik pripravil malý zamestnanecký benefit v podobe zdieľanej knižnice. Tá je umiestnená na prvom poschodí Generálneho riaditeľstva a tiež na ústredí OZ Šariš.

26. LesVITAL

Štátni lesníci z oboch strán slovensko-českej hranice sa opäť stretli v Rajeckej Lesnej v rámci projektu „Spoločne za predchádzanie zhoršovaniu stavu poškodených lesných ekosystémov (skrátene LesVITAL)“.

27. „Spoločne za zachovanie a obnovu biodiverzity karpatských horských ekosystémov“

Predstavujeme metodickú príručku Opatrenia na zachovanie priaznivého stavu horských lúčnych biotopov, ktorá bola záverečným výstupom cezhraničnej spolupráce.

26

Organizačné zmeny

V priebehu predchádzajúcich mesiacov v marci, apríli a máji došlo k trom organizačným zmenám na postoch vedúcich – riaditeľov organizačných zložiek štátneho podniku LESY SR.

Dňom 10. marca 2022 bolo zrušené poverenie na riadenie OZ Vihorlat Ing. Jozefovi Sisákovi a s účinnosťou od 12. apríla bol vedením OZ Vihorlat Ing. Jaroslav Ucháč.

Dňom 3. apríla 2022 bolo zrušené poverenie na riadenie OZ Tatry Ing. Kataríne Chválovej a s účinnosťou od 4. apríla bol vedením OZ Tatry Ing. Lucia Miňová, PhD..

Dňom 11. apríla 2022 bolo zrušené poverenie na riadenie OZ Šariš Ing. Stanislavovi Lelákovi a s účinnosťou od 12. apríla bol vedením OZ Šariš Ing. Peter Fedor.

Proces delimitácie štátnych pozemkov

Štátny podnik LESY SR vyvíjal maximálne úsilie a enormnú námahu na to, aby proces delimitácie pozemkov pod novovytvorené správy národných parkov prebehol v súlade s novelou zákona o ochrane prírody a krajiny. Delimitačné protokoly boli podpísané 31.3.2022 v priestoroch generálneho riaditeľstva štátneho podniku LESY SR.

V súvislosti s implementáciou novely zákona o ochrane prírody a krajiny, na základe ktorej dochádza k zmene v správe lesného majetku štátu v národných parkoch v územiach so štvrtým a piatym stupňom ochrany, sa zo štátneho podniku LESY SR prevedie na novovytvorené správy národných parkov celkovo 49 tis. ha lesných pozemkov, ktorých účtovná hodnota bez lesných porastov je viac ako 20 mil. eur. Okrem toho dôjde aj k prevo-

du stavieb v celkovej zostatkovej cene 2,6 mil. eur.

„Vo všetkých fázach delimitačného procesu sme poskytovali organizáciám Ministerstva životného prostredia maximálnu súčinnosť, čo úprimne verím, ocení aj druhá strana,“ tvrdí poverený generálny riaditeľ štátneho podniku LESY SR Matej Vigoda.

Tento prevod sa aktuálne dotkne 46 zamestnancov štátneho podniku z jeho siedmich organizačných zložiek, ktorí budú pôsobiť na jednotlivých správach národných parkov. Najviac doterajších zamestnancov štátneho podniku LESY SR prechádza na správy národných parkov Slovenský raj a Muránska planina (OZ Gemer 15 zamestnancov, OZ Šariš 12 zamestnancov).

„LESY Slovenskej republiky sa rozhodli oceniť ich dlhoročnú zodpovednú prácu v prospech štátneho podniku a celej spoločnosti

pri správe lesného majetku a v súlade s príslušnými ustanoveniami kolektívnej zmluvy na rok 2022 im vyplatí mimoriadne odmeny. Ich výška závisí od počtu odpracovaných rokov a môže dosiahnuť maximálnu výšku až 4 tis. eur,“ zdôrazňuje Matej Vigoda.

V prípade takejto delimitácie zamestnancov dochádza k zmene zamestnávateľa bez toho, že by došlo k skončeniu ich pracovného pomeru u pôvodného zamestnávateľa, preto takíto zamestnanci nemajú nárok na odstupné. Vedenie štátneho podniku LESY SR vyjadruje poďakovanie všetkým týmto zamestnancom a váži si ich vysoko kvalitný prístup k plneniu pracovných úloh. Ide o kvalifikovaných lesníkov, u ktorých je namieste vyjadriť presvedčenie, že aj na ich novom pôsobisku budú vykonávať svoju prácu predovšetkým v záujme lesa, ochrany prírody a celej spoločnosti.

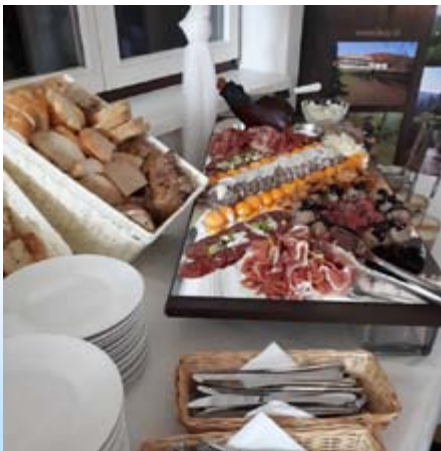
Pol'ovnícky zámoček Antonstál medzi najlepšimi reštauráciami Slovenska „THE BEST RESTAURANTS IN SLOVAKIA“

Účelovému zariadeniu lesnej pedagogiky a rekreácie Antonstál sa podarilo to, o čom snívajú mnoho reštaurácií. Vďaka dokonalej súhre atmosféry, prístupu personálu, filozofie prevádzkovania a kuchárskeho umenia nášho šéfkuchára Michala Škorca bolo zariadenie zaradené medzi najlepšie reštaurácie na Slovensku a na slávnostnom gala večere Gurmán Award, ktorý organizuje Gurmán na Slovensku, sme získali prestížne ocenenie „THE BEST RESTAURANTS IN SLOVAKIA“.

Ako sa môže reštaurácia dostať do Gurmána?

Odborní hodnotitelia absolvujú celoročné množstvo neohlásených anonymných návštev a podľa hodnotiteľského listu vyhodnotia všetky kritériá reštaurácie s výsledkom odporúča alebo neodporúča. Hodnotenia musia byť minimálne štyri kladné (odporúčam) a aspoň dve z nich od hodnotiteľov z inej lokality, ako je sídlo reštaurácie.

Naše zariadenie však nefunguje štandardne ako reštaurácia a toto ocenenie sme získali vďaka účasti na Zimnom festivale jedla, kde sme mali množstvo pozitívnych hodnotení. V rámci zimného festivalu boli stanovené témy: 1. Voľba šéfkuchára; 2. Ikonické jedlo; 3. Chute regiónu; 4. Prekvapenie šéfkuchára-dezert.

Náš šéfkuchár pripravil v určených témach:

1. Terinku z bažanta z LESOV SR so šípkovým kaviárom, konfitovaný cesnak, profiterol plnený bažantím paté a domáci chliebik,
2. Zemiakový krém ochutený kyslou uhorkou a čerstvým majoránom s domácou klobásovou zmrzlinou, slaninový chips, nakladané prepeličie vajčko,
3. Variácie z diviaka z LESOV SR, pyré z cukrovej repy s čerstvou hľuzovkou, omáčka zo

sliviek ochutená kvapkou považského repáku, zemiakovo-bryndzová šiška

4. Štrúdlu plnenú krupicovou penou a čokoládou, ovocný sorbet, krupicová šľahačka.

Pre komplexný gastronomický vnem sa k vynikajúcim a zaujímavým jedlám podávalo víno vyrobené v LESOV SR (OZ Trábeč), ktoré dotvorilo krásnu atmosféru, ako hodnotný produkt snaženia a filozofie kolegov lesníkov z Topoľčianok.

Zároveň sme boli aj najlepšie hodnotenou novou reštauráciou tohtoročného festivalu. Dokonca niektoré jedlá boli vybrané ako top jedlá festivalu v rámci celého Slovenska.

Aj získanie uvedeného ocenenia môže prispieť k pozitívnemu vnímaniu LESOV SR a lesníkov spoločnosťou. Poukazuje na to, že lesníci robia pre spoločnosť a občanov našej krajiny mnohé činnosti, ktoré spoločnosť nevníma v dostatočnej miere.

K prežitiu hodnotného gastronomického zážitku v krásnom prostredí LESOV SR Vás všetkých srdečne pozývame.* A želáme „Dobrá chuť“

Ing. Róbert Minárik

*Pre všetkých, ktorí by chceli vyskúšať modernú gastronómiu v podaní nášho šéfkuchára, je potrebné sa objednať vopred.

Verejné dražby priniesli rekordné výsledky

Štátny podnik LESY SR organizuje na svojich expedičných skladoch naprieč Slovenskom počas jari a jesene verejné dražby dreva. Riadia sa dražobným poriadkom. Priemerné navýšenie ceny predstavovalo celkovo 200% a priemerné speňazenie takmer 450 eur/m³.

„Verejné dražby dreva nám ukazujú, že po vzácnom dreve je stále veľký dopyt. Kvalitné sortimenty vedú najviac oceniť najmä spracovatelia, ktorí sa venujú výrobe dýh či hudobných nástrojov,“ povedal poverený generálny riaditeľ štátneho podniku LESY SR Matej Vígoda.

Drevo na jarných dražbách pochádza zo zimných ťažieb. Znamená to, že v ňom neprúdi miazga a dochádza k minimálnemu poškodeniu pri manipulácii s ním. Drevo sa vďaka nízkym teplotám neznehodnocuje a finančne sa, naopak, maximálne zhodnotí. Má tiež vysoký stupeň odolnosti voči hubám a živočíšnym škodcom.

Ide o lukratívnu záležitosť najcennejšie kusy dreva putujú do rôznych končín sveta. V Maďarsku, Francúzsku a USA sa z našich dubov vyrábajú kvalitné a vysoko cenené barikové sudy. Špeciálny „fládrový“ javor horský, s vlastnosťami rezonančného dreva, vyhľadávajú v Japonsku a Taliansku, aby z neho vyrobili hudobné nástroje.

„Na dražbe ponúkame najkvalitnejšie kmene, to najlepšie, čo máme. Ide o drevo mimoriadnej kvality s minimálnym podielom chýb. Veľmi žiadané sú napr. dubové výrezy bez tzv. spiacích očiek, čo je nevyhnutné pre výrobu sudov štiepaním,“ tvrdí riaditeľ OZ Tribeč Daniel Benček.

Prostredníctvom jarných dražieb boli ponúknuté desiatky kusov kmeňov rôznych dĺžok v celkovom objeme viac ako 5.500 m³ dreva. Z drevín mali v dražbách zastúpenie najmä duby zimné a duby letné, ale aj javory horské, orechy čierne, smrekovce, borovice, jasene, orechy čierne či buky a čerešne.

Najvzácnejšie kusy ocenili dražitelia vysokými sumami. Najvyššiu cenu až 2.777 eur za

m³ ponúkla firma MEF- Slospe, s.r.o. za vyše osemmetrový javor horský s priemerom 127 centimetrov ponúknutý na OZ Gemer. Najvyššie ohodnotený kus, čo sa týka ceny, bol takisto javor horský na OZ Tribeč. Za vyše 11 metrov výrez s priemerom 59 centimetrov zaplatí spoločnosť MEF Slospe, s.r.o., 6.466 eur. Pochádza z lokality Javorie, z porastu s vekom cca 110 rokov a nadmorskou výškou 630-720 m n. m.. Ide o lesnú správu Žarnovica, lesný obvod Ždaňa, kataster obce Horná Ždaňa.

Na Slovensko prichádzajú pravidelne aj ľudia, ktorí sa venujú spracovaniu dreva v zahraničí. „Našu firmu zaujíma najmä dubové drevo. Ja hľadám kvalitné dyhárenské, sudárenské a piliarske výrezy. Dôležitá je aj farba, či štruktúra. Pekný dub je z okolia Topolčianok, Honťianskych Nemiec aj Tornale. Každý kmeň si treba riadne pozrieť, ale už pri prvom pohľade naň musím mať pocit, ako bude ďalej zhodnotený a spracovaný,“ zdôrazňuje Peter Hausner z rakúskej spoločnosti Frey- Amon Holz.

-md-

LESY SR súčasťou bežeckého seriálu Behaj lesmi

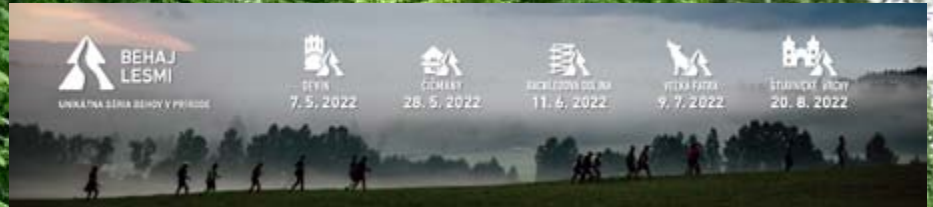
Štátny podnik LESY Slovenskej republiky sa v sezóne 2022 stal hlavným partnerom úspešného bežeckého seriálu Behaj lesmi, ktorý je zameraný na beh v prírodnom prostredí.

„Lesné ekosystémy vo všeobecnosti plnia celý rad funkcií dôležitých pre prírodu i pre človeka. Súčasná pandemická doba nám ešte naliehavejšie pripomenula, akú významnú úlohu majú lesy z hľadiska oddychu, rekreácie a aktívneho trávenia voľného času pre veľkú časť ľudskej spoločnosti. Práve turistickú, rekreačnú a športovú funkciu našich lesov by sme chceli zdôrazniť vstupom do projektu Behaj lesmi,“ hovorí poverený generálny riaditeľ štátneho podniku LESY SR Matej Vigoda.

Seriál Behaj lesmi je rozšírením českého bežeckého seriálu Běhej lesy, ktorý sa už osem rokov úspešne realizuje v Česku za účasti štátneho podniku Lesy České republiky. Na Slovensku sa v sezóne 2021 uskutočnil zatiaľ pilotný ročník projektu, ktorý bude v roku 2022 značne rozšírený. Behať sa postupne bude v lokalitách Devín, Čičmany, Bachledova dolina, Veľká Fatra a Štiavnické vrchy. Prvé preteky na Devíne sa uskutočnia už v sobotu 7. mája 2022.

„Čakajú nás bežecké súťaže v prírodnom teréne v piatich lokalitách Slovenska. Keďže trasa jednotlivých pretekov prechádza do veľkej miery lesnými pozemkami, ktoré máme v obhospodarovaní, naše spojenie s týmto projektom je o to logickejšie a zmysluplnejšie. Pevne verím, že okrem širokej verejnosti podujatie zaujme aj zamestnancov nášho podniku, ktorí budú mať taktiež možnosť zúčastniť sa,“ dopĺňa poverený generálny riaditeľ Matej Vigoda.

Bežecký seriál Behaj lesmi je určený pre všetky vekové kategórie, keďže súčasťou každých pretekov sú kratšie trasy pre deti

či seniorov i dlhé trasy určené prevažne dospelým pretekárom. V zázemí pretekov štátny podnik LESY SR pripravuje pre najmenších účastníkov stánok s lesnou pedagogikou a bude tu taktiež možnosť zakúpiť si výrobky z vlastnej produkcie podniku, pochádzajúce zo slovenských lesov a predávané pod značkou Lesnícke pochúťky.

Dôležitým aspektom projektu Behaj lesmi je jeho charitatívny rozmer (podpora seniorov), ako aj dôraz na ekológiu, ochranu prírody a trvalú udržateľnosť. V rámci pretekov sa napríklad organizátori snažia obmedziť používanie jednorazových ma-

teriálov, eliminovať tvorbu odpadu, používať ekologické produkty či dôsledne triediť už vzniknutý odpad.

„Tento prístup nás len utvrdil v tom, že vstup LESOV SR do projektu Behaj lesmi je správnu voľbou. Veríme, že širokú verejnosť podnietime k návštevám lesa a športovaniu v lesnom prostredí, zodpovednému prístupu k lesom a všetkým prírodným zdrojom, a taktiež bližšie predstavíme aj prácu lesníkov, históriu slovenského lesníctva či lesoturistickú infraštruktúru štátneho podniku LESY SR,“ uzatvára Matej Vigoda.

Mgr. Lucia Čekovská

Regionálne lesnícke dni Liptovská Teplička

Regionálne lesnícke dni realizované zamestnancami štátneho podniku LESY SR a lesníckych i poľovníckych organizácií majú už tradičné svoje miesto nielen v mesiaci apríl, ale tiež v máji a tešia sa naozaj veľkému záujmu zo strany verejnosti. Pôvodne sme organizovali alebo sme sa minimálne zúčastňovali na týchto podujatiach v Sobrancech, Prešove, Košiciach, Revúcej... no tento rok sme odštartovali sériu nultých ročníkov tohto typu podujatia na nových lokalitách.

Aj napriek tomu, že prichádzajúcich lesných pedagógov, lesníkov a poľovníkov ráno víťali slnečné lúče, jarný dážď osviežil príhovory počas slávnostného otvorenia. Umiestnenie stanovišť bolo známe už od piatku, ale stánky sa začali stavať až v pondelok o ôsmej hodine. Celá lesná správa Liptovská Teplička bola už od siedmej hodiny pripravená vyriešiť akýkoľvek problém, ktorý by mohol vzniknúť a zabezpečiť stanovišťa, ktoré nie sú schopní zrealizovať kolegovia z ďalších odštepných závodov.

A tých tiež nebolo málo, prišli kolegovia z OZ Vihorlat, nechýbali OZ Šariš, OZ Sever, OZ Horehronie a samozrejme hosťujúci OZ

Tatry. Naozaj najväčší úspech zožali vzduchovky, na ktoré dozerali poľovníci z Poľovného združenia Čierny Váh a tiež z miestneho urbáru. Veľkému záujmu sa tešil tiež krásny samček plamienky driemavej pod starostlivým dohľadom vždy usmiatej Veroniky Pacoltovej zo sokoliarskej skupiny Kanát.

Viac ako 250 detí sa do 13 hodiny presťeľovalo na deviatich stanovištiach, kde mohli spoznať semenka lesných drevín, zasadiť si svoj vlastný strom, naučiť sa spôsoby ochrany lesa pred lykožrútom smrekovým, vyrobiť si drevenú ceruzku, poskladať puzzle, spoznávať lesné zvieratá poľa zvukov a množstvo iných aktivít.

Veľké poďakovanie patrí pani riaditeľke tunajšej základnej školy za skutočne zodpovedný prístup a zhostenie sa úlohy spolorganizátorky tohto podujatia, kolegom z OZ Tatry, ktorí vynaložili naozaj maximálne úsilie pre zabezpečenie tohto podujatia, celej Lesnej správe Liptovská Teplička za ukážkový operatívny prístup pri finalizácii a realizácii toho, čo nultý ročník priniesol, a všetkým lesníkom, lesným pedagógom, poľovníkom a všetkým, ktorí priložili ruky k dielu.

Ďakujeme

-as-

Lesnícky deň v znamení sadenia stromov

Mesiac apríl ako mesiac lesov je už tradične spojený s organizovaním lesníckych dní. Hoci tie hromadné podujatia zamerané predovšetkým na deti už tradične organizujú lesnícke organizácie v mestách, nezaostávajú ani lesné správy. A práve vďaka nadšeným kolegom priamo z prevádzky, ktorí žijú lesom a pre les, môžu menšie skupinky detí zažiť lesnícky deň tak, ako to v mestskom prostredí a v obrovskom dave nejde.

Lesná správa Pezinok je jednou z tých lesných správ, ktorá viac ako desať rokov organizuje výsadby stromčekov s firmami, ale tiež s deťmi. Preto je v jarnom období takmer nemožné, nájsť voľný termín na zaľesňovanie s ďalšími nadšencami. Ale kde je vôľa, je aj cesta a vďaka úžasnému tímu ľudí, ktorí na tejto správe pôsobia, je aj nemožné, možným.

„Lesnícky deň s Lesnou správou Pezinok zažili v piatok 8.4.2022 žiaci 4.A a 4.B zo ZŠ Jána Kupeckého v Pezinku. Po úvodnom zvitání deti pomohli lesníkovi s obnovou holiny po veternej kalamite. Vysádzali sadenice borovice lesnej, smrekovca opadavého, jedle bielej a smreka obyčajného, čím dostali príležitosť naplniť hlavnú myšlienku projektu Zasadil som Strom. Práca im išla pekne od ruky – vysadili spolu 200 stromčekov. Deti sa naozaj tešili, že pomáhajú s výsadbou „skutočného“ lesa, a keď budú dospelé ukážu svojim deťom, kto-

ré stromy zasadili oni ☺. Potom sme si spolu pozreli lesný traktor, ktorý ťahá drevo, do ktorého si deti aj sadli, vyskúšali si, aká ťažká je motorová píla. Zahrali sme sa spolu hry z lesnej pedagogiky a koniec lesníckeho dňa skončil spoločným opekaním špekáčikov. A veru, nikto nimi nepohrdol,“ prezradil Pavol Kovačič z LS Pezinok.

Projekt Zasadil som strom sme odštartovali v máji roku 2014 v Gaderskej doline a od toho okamihu sme spoločne s deťmi vysadili viac ako 30.000 stromčekov. Hlavnú myšlienku tohto projektu sa snažíme naplniť naprieč celým Slovensku, pretože skutočne každé dieťa by malo dostať možnosť zasadiť si svoj strom v lese.

-as-

S múzeom do lesa

Ako dostať deti do lesa? Ako podporiť ich záujem o prírodu? Ako provokovať ich zvedavosť? Ako im ponúknuť zdravé prostredie, správny životný štýl? Téma takmer každodenná, sužujúca učiteľov, pedagógov, rodičov.

Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene využilo svoje expozície, svoj bohatý zbierkový

fond a pre žiakov siedmich a ôsmich ročníkov základných škôl pripravilo už šiesty ročník súťaže „S múzeom do lesa“.

Po nútených dvojnásobných prázdninách sa na tohtoročnú súťaž prihlásilo pätnásť odvážnych súťažiacich z piatich základných škôl zo Zvolena a okolia. Súťažilo sa v troch náročných kolách, kde žiaci riešili vedomostné testy s témou – les. Žiaci si najskôr, ešte pred súťažou podrobne prešli všetky naše expozície, prešli podrobnou prípravou a domácim samoštúdiom. Prvé kolo súťaže bolo zamerané na aktuálnu výstavu s témou daniela škvrnitého. Výsledky vedomostného testu boli vynikajúce. Je skutočne zaujímavé, koľko faktov si dokáže zapamätať ôsmak na jedno počutie, samozrejme za predpokladu, že ho ponúknutá téma dostatočne zaujala. Druhé kolo prebiehalo v duchu nám dobre známej „poznávačky“. Poznávanie vetvičiek, listov, vzoriek dreva, semien lesných drevín k tomu poznávanie najvýznamnejších druhov hmyzu zvládali súťažiaci veľmi dobre. Tretie kolo bolo skôr bádateľské, zamerané na zbierkové predmety nášho múzea. Za vylosovaným číslom sa ukrýval predmet, starý, tajomný, pre niekoho absolútne neznámy – jednoosý teodolit, číslovačka, olovníkový výškomer, Preslerov nebožiček alebo archaická kalkulačka. Ak žiakovi rozpoviete príbeh, na čo bol predmet vyrobený, ako a na čo sa používal, rýchlo si ho zapamätá a so záujmom sa orientuje na ďalšie.

Výsledky hodnotila a na priebeh súťaže dozerala odborná porota. Medzi členov poroty prijali naše pozvanie Mgr. Alena Mičian Ostrihoňová z odboru školstva Mestského úradu vo Zvolene a Ing. Marián Taraba, lesný pedagóg z Národného lesníckeho centra.

Verím, že súťažiaci žiaci si okrem cien odniesli silný zážitok, veľa nových vedomostí a hlavne prehlbený záujem o našu prírodu a naše lesy.

Ing. Ivan Mesároš, LDM Zvolene

Vyhorela lipka ...

Ešte nestihla zaschnúť farba na marcovom čísle nášho časopisu, v ktorom sme informovali o zatiaľ najväčšom požiari, ktorý v roku 2022 postihol lesy v správe štátneho podniku a už tu máme bilanciu ďalšieho veľkého požiaru, ktorý vypukol opäť na OZ Poľana, konkrétne na Lesnej správe Viglaš, lesnom obvode Sirov v katastrálnom území Detvy, v posledných marcových dňoch.

Daný požiar vznikol v záhrade rodinného domu, odkiaľ sa následne rozšíril a zasiahol až dvadsať jednotiek priestorového rozdelenia lesa. Kým náklady na likvidáciu pozemného požiaru zatiaľ vyčíslené neboli, požiar spôsobil škody v hodnote 28.986 eur na lesných porastoch. Pri likvidácii tohto požiaru, ktorý zasiahol plochu 17,85 ha s rozsahom poškodenia 62,77%, zasahovalo v priebehu desiatich hodín naozaj veľké množstvo ľudí a techniky, nakoľko pri lesných porastoch je vždy dôležité ako rýchlo a v akej intenzite dokáže človek zasiahnuť.

V mene nášho podniku by sme sa chceli poďakovať všetkým, ktorí nezaváhali a 29.3.2022 sa zaslúžili o úspešné uhasenie tohto požiaru, konkrétne:

- Hasičskej stanici Pliešovce za nasadenie piatich osôb vrátane dvoch kusov TATRY 815 – 7, jedného Polaris 6x6 a Toyoty.
- Hasičskej stanici Zvolen za poskytnutie troch osôb, jednej TATRY 815 – 7 a Polaris 4
- Hasičskej stanici Banská Bystrica, ktorá vyslala 5 osôb s TATROU -7 a jednou Iveco sanitkou.

- Hasičskej stanici Detva a jej piatim členom ktorí prišli na zásah s Iveco CAS 30 1 ks, Polaris 4x4 a Kiou Sportage.
- Modulu pozemného hasenia STRED, v rámci ktorého zasahovalo 11 osôb a poskytli Toyttu 6x6, Land Rover Defender, dva kusy TATRY 815 – Valník 2 ks a TATRU 815 – 10 x 10
- Veľká vďaka patrí tiež
- Ôsmim členom Dobrovoľníckeho hasičského zboru Stožok s Ivecom DAILY – CAS 15
- Štyrom členom Dobrovoľníckeho hasičského zboru Očová – Tatra 815 – CAS 15,
- Štyrom členom Dobrovoľníckeho hasičského zboru Pliešovce–Iveco DAILY – CAS 15,
- Dvom členom Dobrovoľníckeho hasičského zboru Sása – Karosa – K25
- Dvom členom Dobrovoľníckeho hasičského zboru Zvolenská Slatina – TATRA 815,
- Naším desiatim kolegom z LESOV SR š.p. OZ Poľana, ktorí použili dva kusy FORD – Range a Suzuki Jimny

Pri pohľade na vyššie uvedený zoznam by sme si mali znova a znova uvedomiť, aké dôležité je robiť osvetu nielen medzi našimi zamestnancami, ale hlavne v komunikácii s verejnosťou. Pretože to, o čo sa lesnícka prevádzka stará desaťročia, sa môže za pár hodín premeniť na popol.

Ing. Marián Jagerčík a Anna Sliacka

Tabuľky na lesné cesty

Verejnosť treba vychovávať a v dnešnej dobe to platí stonásobne. A ako sa hovorí, niekedy je lepšie raz vidieť ako stokrát počuť. A tak v našich lesoch v rokoch 2021 a 2022 okrem sadeničiek lesných drevín, niekoľkých obnovených či nových altánkov a oddychových miest, či desiatok studničiek, pribudlo aj 2500 tabuliek, vysvetľujúcich návštevníkom lesa, čo sa v lese smie a čo nesmie.

No nielen to, ale hlavne skutočnosť, že súčasné generácie sú tak veľmi vychovávané online priestorom, že im treba aspoň formou piktogramov zopakovať, že odpad patrí do koša a nie do lesného prostredia,

že istá časť krajiny, nie je určená na to, aby sa po nej vozili osobnými autami, na to predsa slúžia verejné komunikácie a hlavne skutočnosť, že každá jedna cesta, akéhokoľvek rázu, ktorá sa v lese nachádza, je produktom hospodárskej činnosti a je tam len a len vďaka lesníckej prevádzke. Nebyť lesníckej prevádzky, nebolo by ciest v lesnom prostredí. Však ak nie sme schopní za päťdesiat rokov vybudovať dostatočnú diaľničnú sieť. Ak by sme to nechali na verejnosť, asi by to skončilo maximálne pri chodníkoch vydupaných zverou, prípadne tých turistických, ktoré si už píšú stáročne histórie. A práve o tom sa snažíme informovať takmer na každom kroku:

„Vitajte v lesoch, ktoré spravuje štátny podnik LESY Slovenskej republiky.
Pri svojich aktivitách v lese využívate rôzne nami vybudované zariadenia ako sú lesné cesty, altánky, ohniská či studničky. Väčšinu z toho môžete využívať vďaka ťažbe dreva. Vybudovali sme ich len vďaka prostriedkom získaným z predaja vyťaženej dreva. To, že turistický chodník a cyklotrasa vedú po našej lesnej ceste, je vďaka nášmu súhlasu. Chceme, aby bol Váš pohyb v lese čo najpríjemnejší. Les, ktorý navštevujete, je však našim pracoviskom. Rešpektujte prosím skutočnosť, že lesné cesty boli vybudované za účelom približovania a odvozu dreva. Neohrozujte zbytočne svoje a ani naše zdravie a život! Prajeme Vám príjemný pobyt!“

-a5-

Zelený objektív 2021

súťaž mladých fotografov na tému les

Na apríl – mesiac lesov sme v Lesníckom a drevárskom múzeu pripravili už 21. výstavu prezentujúcu najlepšie fotografie zo súťaže Zelený objektív, ktorú v spolupráci so Združením lesníčiek a Združením zamestnávateľov lesného hospodárstva na Slovensku organizujeme už od roku 2001. Súťaž je určená mladým fotografom – žiakom základných škôl a študentom stredných škôl a jej témou je les.

Aj pod ostatný ročník, rovnako ako pod oba predchádzajúce, sa výrazne podpísala pandémia covidu. Prejavilo sa to predovšetkým na počte súťažiacich a následne aj súťažných fotografií – v počte súťažiacich patrí ukončený ročník k päťici najslabších, v množstve súťažných fotografií je dokonca na predposlednom mieste. Rečou konkrétnych čísiel sa v roku 2021 súťaže Zelený objektív zúčastnilo 63 súťažiacich so 138 fotografiami – 45 žiakov základných škôl prihlásilo 102 fotografií a 18 študentov stredných škôl poslalo 36 fotografií. Napriek

uvedeným počtom sa však kvalita fotografií neznížila a z tohto uhla pohľadu možno 21. ročník porovnať s ročníkmi predchádzajúcimi.

Hodnotiaca komisia, ktorá pracovala v zložení prof. Ing. Vladimír Čaboun, CSc., Mgr. Peter Gogola a Ing. Mgr. Soňa Fašiang Borowiecka, sa zišla 2. marca 2022 a po posúdení všetkých zaslaných fotografií sa rozhodla oceniť sedem súťažiacich – okrem šiestich štandardných cien bola opäť udelená aj Cena Združenia zamestnávateľov lesného hospodárstva na Slovensku.

V kategórii žiakov základných škôl si víťazstvo odniesol **Oliver Kanala** za fotografie *Nový život* a *Prichádza*, druhé miesto obsadila **Bianka Bartúnková** s fotografiami *Kľud* a *Unikát* a tretie miesto získal **Viliam Majdlen** za fotografiu *Odhalený*. Medzi stredoškólakmi sa najlepšie presadil **Marek Budai** s fotografiami *Vodopád*, *Cesta lesom* a *Hmla*, druhý skončil **Michal Macháček** s fotografiami *Jesenné svetlo lesa* a *Sila prírody* a tretie miesto získal **Filip Pavlac** za fotografie *Zrúvadlo jesene*, *Posledný* a *Sieť*. Cenu Združenia

Oliver Kanala – *Nový život, Prichádza* (ZŠ, 1. cena)

Marek Budai – *Vodopád* (SŠ, 1. cena)

Bianka Bartúnková – *Kľud* (ZŠ, 2. cena)

Marek Budai – *Hmla* (SŠ, 1. cena)

zamestnávateľov lesného hospodárstva na Slovensku si odniesol **Vincent Imrich** za fotografiu *Zlomený strom*.

Súťažný ročník 2021 je však späť aj so smutnou udalosťou. Nečakane nás 27. ok-

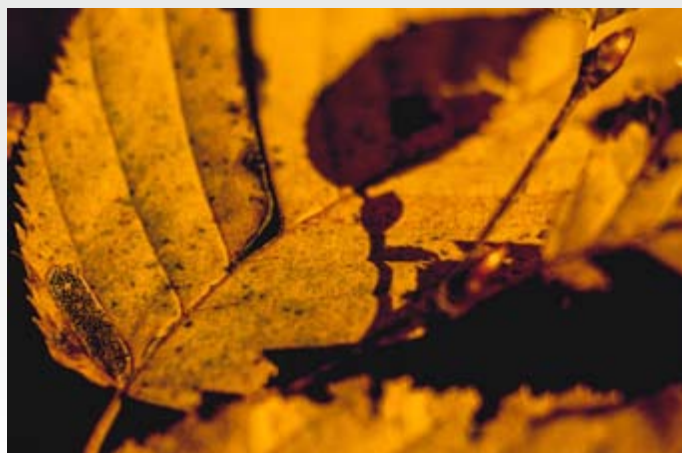
tóbra 2021 navždy opustil priateľ, spolupracovník a dlhoročný člen hodnotiacej komisie Ing. Jozef Fašanga. Stál pri našej súťaži od jej zrodu, nie len ako porotca, ale aj ako lektor, konzultant a podporovateľ. Radi by

sme mu aj na tomto mieste vyjadrili vďaka za dlhoročnú spoluprácu. Česť jeho pamiatke!

Slávnostná vernisáž 7. apríla 2022 a od tohto dňa až do 22. mája 2022 je výstava

Michal Macháček – *Sila prírody* (SŠ, 2. cena)

Filip Pavlac – *Sieť* (SŠ, 3. cena)

Vincent Imrich – *Zlomený strom* (ZŠ, Cena ZHLHSR)

Alexandra Harvanová – *Pohľad na Šumiac* (ZŠ)

Lucia Mokrú – *Jeseň nad hlavami* (ZŠ)

Zuzana Ďurinová – *Proti gravitácii* (ZŠ)

Samuel Galanský – *Sme súčasťou* (SŠ)

verejnosti v priestoroch Lesníckeho a drevárskeho múzea na Námestí SNP 22/33 vo Zvolene prístupná.

Výstavou **Zelený objektív 2021** završujeme 21. ročník rovnomennej súťaže. Ďakujeme všetkým zúčastneným za ich príspevky a tešíme sa na stretnutie aj v budúcom, veríme, že už štandardnom, ročníku.

Ing. Marek Vanga
LDM Zvolen

Lesná správa Stará Bystrica

Lesná správa Stará Bystrica je štvrtou najväčšou a jednou z ôsmich LS organizačnej zložky OZ Sever. Územie LS je historicky späté s lesníctvom. Severná časť územia LS – Bystrická dolina spadala do Teplického panstva a južná časť LS – Povina spadala do Budatínskeho panstva. Vyťažené drevo sa dopravovalo Kysucko-Oravskou lesnou železnicou. Z pôvodnej železnice ostala zachovaná časť od skanzenu vo Vychylovke po sedlo Beskýd. V doline Bystrice je v telese bývalej železničky vedená cyklotrasa.

Charakteristika LS

Územie spadá orograficky do Javorníkov, Kysuckej vrchoviny a Stredných Beskýd. Nadmorská výška je od cca 400 m n. m. až po 1266 m n. m. na vrchole Rycierovej hory. Katastrálna výmera lesnej správy je 43.346 ha, lesnatosť obhospodarovateľného územia dosahuje cca 70%. Z HSLT sú najviac zastúpené: 511 – živné jedľové bučiny, 411 – živné bučiny, 410 – svieže bučiny, 413 – vlhké bučiny a 605 – kyslé jedľovo-bukové smrečiny.

LS hospodári na lesných celkoch: Krásno-stred, Krásno-východ a Krásno-západ (2020-2029). Z hľadiska vývoja správy došlo v roku 2012 k spojeniu lesných správ Stará Bystrica a Nová Bystrica. Pri poslednej reorganizácii došlo k zlúčeniu LS Stará Bystrica s LS Povina. Obhospodarovaná výmera lesných pozemkov je na úrovni 8.855 ha, z toho je 1619 ha neštátnych neodovzdaných lesov a 254 ha je v nájme. Z hľadiska kategorizácie lesov je 8.017 ha hospodárskych lesov, 74 ha ochranných lesov a 406 ha lesov osobitného určenia.

Hospodárenie v lesoch

Hospodárenie v lesoch je ovplyvnené drevinovou skladbou. Pôvodné porasty s dominantným zastúpením smreka boli permanentne postihované kalamitami. V súčasnosti zostali z pôvodných porastov v prevažnej miere len zvyšky. Prvá vlna rozpadu smrekových porastov začala po

začiatku reprivatizácie. V nasledovnom období bolo prakticky nepretržité spracovávanie náhodných ťažieb spôsobejných podkôrnym hmyzom v kombinácii s poškodením podpŕovkami doplneným o vetrové kalamity. V rokoch 2012-2016 bolo spracovaných 377 tis. m³ náhodných ťažieb. V rokoch 2017-2021 to bolo 514 tis. m³. Rozsiahle náhodné ťažby boli zákonite premietnuté do enormného nárastu holín. Za obdobie 2012-2016 pribudlo 647 ha nových holín a v období 2017-2021 pribudlo 1.046 ha. Jedným z mála pozitív je relatívne priaznivá prirodzená obnova predovšetkým v drevine smrek. Do porastov sa aktívne vnášajú listnáče, ktorých podiel dosahuje minimálne 50%.

Postupným pôsobením škodlivých činiteľov došlo k výraznej zmene drevinovej skladby. Podiel smreka výrazne klesol na úkor buka. Podiel listnatých drevín v súčasnosti dosahuje cca 40%. Úmyselné ťažby sa prakticky nevykonávajú. Hospodárenie je v súčasnosti prakticky zamerané na odstraňovanie poškodených jedincov – spracovanie kalamity. Obnova porastov je v prevažnej miere umelá, s uprednostňovaním listnatých drevín. Podiel prirodzenej obnovy je napriek kalamitám na úrovni 30-35%. Z celkového počtu sadeníc tvoria listnaté dreviny 78% a ihličnaté 22%. Postupným priedňovaním porastov sa síce dosiahol významný podiel prirodzenej obnovy, na druhej strane došlo k ich zaburineniu, čo sa premietlo do vysokého podielu ochrany pred burinou.

Výrobné podmienky sú charakterizované pomerne veľkou rozptýlenosťou lesov. Ucelené časti obhospodarovateľných lesov sú v severnej časti LS a v okolí Poviny. Typickým javom je veľká rozdrobenosť vlastníctva a z toho vyplývajúce problémy pri užívaní neštátnych neodovzdaných lesov. V rámci LS je uzavretých viac ako 1.520 nájomných zmlúv s prevažne súkromnými osobami.

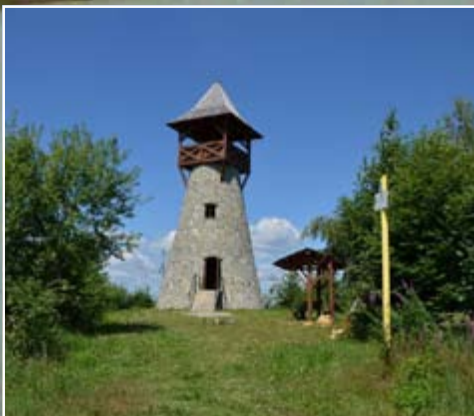
Územie je typické strednými horstvami so stredne dlhými svahmi. Lesné porasty sú prístupné kvalitatívne priemernými

Priemerné ročné úlohy (za posledných 5 rokov)

Výkon	t.j.
Obnova porastov	
- z toho prirodzená	53,52 ha
- z toho umelá (volnokorenné)	141,57 ha
- z toho umelá (obalovaná)	16,77 ha
- opakované zalesnenie	11,60 ha
Ochrana proti zveri	
- chemická – repelenty	583,56 ha
- mechanická jednotlivito	2,51 ha
- oplôtky	1,04 ha/5,58 km
Ochrana pred burinou	329,35 ha
Prečistky	144,40 ha
Výchova do 50 rokov	11,13 ha/206 m ³
Výchova nad 50 rokov	0 ha/0 m ³
Obnovná ťažba	0 m ³
Náhodná ťažba	102.867 m ³
Mimoriadna ťažba	6 m ³
Ťažba spolu	103.079 m ³
- z toho samovýroba	604 m ³
Výroba štiepky – prepočítané na m ³	3.278 m ³

odvoznými cestami. Celková vybavenosť odvoznými cestami je priaznivá.

Na LS je k dispozícii 150 km trvalých odvozných ciest a 15 km sezónnych odvozných ciest. Terénne podmienky porastov dávajú dobré predpoklady pre uplatnenie traktorových technológií, ktoré tvoria až 76%. Nepriaznivé pôdne podložie – flyš limituje využitie traktorových technológií a vyžaduje vysokú mieru časovej optimalizácie približovania dreva. Flyš zároveň limituje uplatnenie harvesterových technológií. Využitie koní sa pohybuje na úrovni 21,5% a je orientované do neprístupných lokalít, nepriechodných terénov a rozptýlených ťažieb. Lanovky sa využívajú len pri 2,5% ťažby dreva. Vyťažaná hmota sa realizuje odvozom dreva na expedičné sklady Orava (40%) a Oščadnica (60%). Priame dodávky dosahujú 13%

z celkovej ťažby dreva. Ide o drevo nižšej kvality (biomasa, palivo, vlákna).

Ochrana prírody

Z hľadiska ochrany prírody je významnejšia severná časť LS. V CHKO Kysuce sa nachádza 5.041 ha. Zároveň do územia LS zasahujú územia európskeho významu – Kysucké Beskydy (2.271 ha), Sútok riek Kysuce a Bystrice (45 ha) a Ľadonhora (573 ha).

Na území LS sa nachádza päť prírodných rezervácií – PR Klubinský potok (2 ha), PR Ľadonhora (286 ha), PR Brodnianka (26 ha), PR Rochovica (32 ha) a PR Čierna Lutiša (26 ha), Národná prírodná rezervácia Veľká Rača (75 ha) a tri prírodné pamiatky – PP Vychylovské skálie (27 ha), PP Ochodnícky prameň (0,01 ha) a PP Veľké ostré (0,05 ha).

Z chránených druhov sa na území LS vyskytujú perovník pštrosí, črievičník papučkový, šafran Heuffelov, mlok horský, salamandra škvrnitá, tetrov hlucháň, netopier obyčajný, hranostaj obyčajný, vydra riečna, rys ostrovid, vlk dravý, medveď hnedý.

Severná časť LS je známa ako významná zásobáreň pitnej vody pre severné Slovensko. Vodárenská nádrž Nová Bystrica patrí medzi najvýznamnejšie. S ňou súvisí aj ochranné pásmo, ktoré má výmeru 198,40 ha.

Poľovníctvo a rybárstvo

V rámci LS sa nachádza režijný poľovný revír Beskyd s celkovou výmerou 3.427 ha. Z hľadiska poľovníctva je najvýznamnejším druhom jelenia zver. Jelenia ruja má výrazný vplyv na tržby ale aj vyťaženosť personálu. V minulom roku sa ulovilo 16 ks diviacej zveri, 39 ks jelenej zveri, štyri kusy srnčej zveri. Poľovnícka chata slúži v poľovníckej sezóne na ubytovanie hostí a mimo sezóny aj pre verejnosť. Viac ako desať rokov je trvale monitorovaný výskyt vlkov, medveďov a rysov.

Návštevnosť lesov a verejnosť

Lesy v obhospodarovaní LS patria k priemerne turisticky atakovaným so stúpajúcou tendenciou návštevnosti. Nachádza sa tu sieť turistických chodníkov s celkovou dĺžkou cez 156 km. Zároveň sa tu

Horný rad zľava: Július Griga, Zdenko Griga, Ing. Peter Čakajda, Mário Kováč, Ing. Martin Lerner, Ing. Tomáš Cabada, Pavol Belák, Vladimír Greguš, Jozef Kultán. Dolný rad zľava: Ing. Pavol Franc, Milan Svrček, Ing. Peter Ladňák, Jozef Matejčík, Radko Pitek, Dominik Hrčka

nachádza 14 cyklotrás. Najvýznamnejšou je cyklotrasa Bystrickou dolinou s prepojením na Oravu. Z hľadiska návštevnosti je najatraktívnejším miestom Stará Bystrica s orlojom, vodárenská nádrž Nová Bystrica a samozrejme Vychylovka skanzen s historickou lesnou úvratovou železničkou. Turisticky vyhľadávanými sú aj rozhľadňa Stará Bystrica, rozhľadňa Krásno nad Kysucou alebo Riečnický kostol, ktorý je jedinou zachovanou budovou v zátopovej oblasti VN Nová Bystrica.

Personálne obsadenie

V súčasnosti po zlúčení LS je na LS vedúci LS, traja technici LS a 12 vedúcich LO. Najstarší zamestnanec má 60 rokov a priemerný vek je 45 rokov. Začiatkom roka boli na lesnícke miesta prijatí dvaja zamestnanci. Štruktúru LS Stará Bystrica a tvorí 12 LO, traja technici a vedúci LS.

Osadenstvo lesnej správy tvoria: Ing. Martin Lerner – vedúci LS, Ing. Peter Ladňák, Ing. Peter Čakajda, Ing. Pavol Franc – technici LS, Július Griga – vedúci LO Rača, Mário Kováč – vedúci LO Skríželné, Jozef Matejčík – vedúci LO Harvelka, Zdenko Griga – vedúci LO Skanzen, Radovan Pitek

– vedúci LO Májov, Dominik Hrčka – vedúci LO Vychylovka, Jozef Kultán – vedúci LO Veľký Potok, Pavol Belák – vedúci LO Kalinov, Ing. Tomáš Cabada – vedúci LO Kremienka, Ing. Ján Vojtek – vedúci LO Majer, Milan Svrček – vedúci LO Rudinská a Vladimír Greguš – vedúci LO Dunajov.

Ing. Zdenko Kováč, Ing. Martin Lerner

JURKO

Kto by to bol povedal, že púť, ktorá sa koná pri rotunde – kostolíku nad obcou Nitrianska Blatnica má už 500-ročnú tradíciu a 24. apríla 2022 mala svoje pokračovanie. Kostolík je národnou kultúrnou pamiatkou, konkrétne sa jedná o najstarší stojaci kostol na Slovensku. Metódou C14 bolo datované jeho postavenie ešte do roku 840, teda ešte pred príchod Cyrila a Metoda.

Je už tradíciou, že zamestnanci LS Duchonka hospodáriaci v lesných porastoch okolo kostolíka počas Jurajskej púte prezentujú svoju činnosť širokej verejnosti. Deťom hravým spôsobom, dospelaj populácii laicky a faktami. Je dôležité, aby verejnosť pochopila, kto sme, čo robíme, aký má naša práca zmysel a celospoločenský význam. Nezapomeli sme ani na Deň zeme, ktorý bol dôležitou súčasťou lesnej pedagogiky na tejto akcii.

Návštevnosť na akcii bola niekoľko tisíc ľudí a našu lesnícku časť navštívili stovky záujemcov. Osem technicko-hospodárskych zamestnancov LS Duchonka zvládlo a splnilo svoju úlohu, tak ako každý rok, výborne.

Ing. Dušan Mikuš, vedúci LS Duchonka

LESY SR ako plnohodnotná súčasť medzinárodného veľtrhu cestovného ruchu

Štátny podnik návštevníkom ponúka svoje rekreačné zariadenia, ale aj možnosť ochutnať lesnícke pochúťky z vlastnej produkcie.

V bratislavskej Inchebe sa 28. apríla 2022 začal medzinárodný veľtrh cestovného ruchu ITF SlovakiaTour, ktorého súčasťou je aj štátny podnik LESY SR. Počas štyroch dní sa na výstavisku predstavujú organizácie cestovného ruchu, regióny, ale aj subjekty, pôsobiace v turizme.

Vzhľadom na zameranie veľtrhu, ktorý ponúka komplexný cestovateľský servis pri spoznávaní krás Slovenska, bude štátny podnik LESY SR prezentovať možnosť aktívneho strávenia voľného času v lesnom prostredí. Návštevníci budú mať možnosť získať informácie o ubytovaní v desiatkach turistických chat či o luxusnejších ponukách hotelového ubytovania v Poľovníckom kaštieli Palárikovo, Poľovníckom zámku Antonstál, Hoteli Lesník v kúpeľnom prostredí Turčianskych Teplíc či v Poľovníckom zámočku Topoľčianky. Tí, ktorí sa rozhodnú tráviť svoju dovolenku v našich zariadeniach, zažijú napríklad pozorovanie zveri, rybolov v najatraktívnejších pstruhových revíroch alebo navštívia niektoré z našich významných lesníckych miest, ku ktorým patria parky, vodné nádrže a tajchy, pomníky a pamätníky.

„LESY SR využívajú príležitosť, aby na veľtrhu cestovného ruchu ITF SlovakiaTour prezentovali možnosti využitia rekreačného potenciálu, ktoré ponúkajú naše lesy. Som si istý, že ich atraktivita vynikne aj popri ostatných vystavovateľoch a štátny podnik bude mať možnosť rozvíjať svoj zámer diverzifikácie príjmov aj prostredníctvom lesoturizmu“, uviedol poverený generálny riaditeľ Matej Vigoda.

Naši hostia môžu ochutnať výrobky z našej produkcie, konkrétne divinu a mäsové výrobky z nej, ryby z vlastného chovu, kvalitné víno, šípkovú dužinu a produkty z nej, či sušené lesné plody, ktoré podnik ponúka pod značkou Lesnícke pochúťky. Všetky spomínané produkty si budú môcť aj zakúpiť.

Expozícia štátneho podniku LESY SR sa nachádza na výstavisku Incheba Bratislava v hale D, v strednej časti, otvorená bola do 1. mája. Návštevníci sa tam môžu zoznámiť aj s našimi ďalšími projektmi, ktoré pre verejnosť organizujeme. Výstavisko Incheba hostí paralelne viaceré podujatí, medzi nimi aj Danubius gastro, ktorý dnes otváral minister pôdohospodárstva Samuel Vlčan.

Ing. et. Ing. Ján Lichý, Ph.d.

Štátne lesy TANAP-u ukončili svoje pôsobenie po 30 rokoch

Štátne lesy TANAP-u ako príspevková organizácia Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR skončili k 31. marcu 2022. Ich agendu následne prevzala novovzniknutá Správa TANAP-u so sídlom v Tatranskej Lomnici. Najstarší národný park na Slovensku sa po takmer troch desaťročiach opäť vráti k integrovanému modelu správy predmetného územia.

„Štátne lesy TANAP-u už od svojho vzniku nadviazali ako právny nástupca na odborné činnosti bývalej Správy TANAP-u v oblasti starostlivosti o lesné ekosystémy v Tatranskom i Pieninskom národnom parku. Na jednej strane je mi aj trochu smutno, že naša organizácia zaniká, no na druhej strane je to aj výzva, aby sme spoločne s našimi partnermi vrátili do národných parkov integrovaný model správy územia, ktorý bol v minulosti práve u nás obdivovaný okolitými štátmi. Sú na to vytvorené všetky predpoklady, pretože počas viac ako sedemdesiatročnej starostlivosti sa nám i našim predchodcom podarilo v prírodnom prostredí zachovať celé spektrum všetkých živých organizmov i neživej zložky prírody v pôvodnej škále. Spojením lesníkov a ochranárov pod jednu strechu sa vytvorila predpoklady pre overenie večnej pravdy, že starostlivosť o kra-

jínu má zmysel, je prospešnou nielen pre prírodu samotnú, ale aj pre človeka, ktorý v nej žije. Tatranskí lesníci, ktorí sú nepochybne aj ochranármi, v posledných rokoch ukázali, že sa o prírodu vedia postarať, čoho najlepším dôkazom sú mladé lesné porasty s vysokým stupňom diverzity a so všetkými predpokladmi zvýšenia prirodzenosti a stability. Verím, že tieto skutočnosti pomôžu vyvinúť spoločné úsilie o zachovanie nášho prírodného dedičstva. Veď úprimný vzťah k prírode je to, čo by ľudí malo spájať, nie rozdeľovať,“ hovorí Ján Marhefka, posledný riaditeľ Štátnych lesov TANAP-u.

Poslanci NR SR na poslednej minuloročnej schôdzi schválili reformu národných parkov, ktorých správa prechádza pod rezort životného prostredia. Územie spravované Štátnymi lesmi TANAPu prešlo pod gesciu novovzniknutej Správy TANAP-u a malá časť pod Správu PIENAP-u.

Podobný model správy bol nastavený v Tatranskom národnom parku od čias jeho vzniku v roku 1949, kedy bola starostlivosť o územie v kompetencii dočasnej Správy TANAP-u. Všetko zastrešovalo riaditeľstvo Lesného závodu Vysoké Tatry. Koncom októbra 1952 prijal Zbor povereníkov nariadenie o Tatranskom národnom parku, v zmysle ktorého sa výkonným orgánom pre veci TANAP-

-u stala Správa TANAP-u so sídlom v Tatranskej Lomnici. Ako svoju organizačnú zložku ju riadilo Povereníctvo lesov a drevárskeho priemyslu po dohode s Povereníctvom školstva, vied a umení. Pri riešení dôležitých otázok týkajúcich sa správy územia jej sekundoval Poradný zbor pre veci TANAP-u, zložený z odborníkov v oblasti geológie, hydrológie, botaniky či zoológie, ako aj zástupcov oboch povereníctiev, Slovenského plánovacieho úradu a podľa potreby i ďalších expertov. Jeho činnosť sa v podstate skončila v roku 1994. V roku 1995 totiž nadobudol účinnosť nový zákon o ochrane prírody a krajiny, ktorý de facto zrušil pôvodný zákon o Tatranskom národnom parku i nariadenie Zboru povereníkov, a teda aj jednotnú správu územia. Takmer všetky kompetencie zrušenej Správy TANAP-u prevzali Štátne lesy TANAP-u, no na rozdiel od nej už nespravovali všetky pozemky v národnom parku, keďže po revolúcii sa zhruba polovica územia vrátila do rúk súkromným vlastníkom. V roku 1996 vznikla súčasná Správa TANAP-u, avšak už pod gesciou ministerstva životného prostredia. Integrovaný model správy najstaršieho národného parku na Slovensku, ktorým sa inšpirovali aj okolité štáty, sa tak stal na dlhý čas minulosťou.

(Zdroj Lesmedium)

Rysí les

Myslím, že v našich lesoch sa aj lesník, ktorý je každý pracovný deň v lese, len veľmi zriedka stretne s rysom ostrovidom. Nieže by bolo rysov u nás kriticky málo, ale hlavne preto, že rys je veľmi tajomné zviera. Tichá, benevolentná a pokojná mačkovitá šelma, ktorá našu prítomnosť v lese takmer vždy odhalí ako prvá.

Pri pozorovaní rysa máme dojem, akoby kráčala „pružina“. Jeho pohyby sú elegantné, pružné, no zároveň silové. Jeho chôdza je často zdržanlivá a vtedy sa zdá, že rys sa priam vyžíva v extrémnom dobrodružstve. Predovšetkým svalnaté zadné nohy predurčujú rysa k behu a šplhaniu. S výškami rys nemá problém. Ak sa nachádza na strome, určite netrpí závratmi.

Šplhanie však rys neprevádza veľmi často. Dospelý rys nevie ani veľmi obratne šplhať. Príde pod kmeň a niekoľko sekúnd, alebo aj minút pozerá hore. Až potom nadvihne predné nohy, oprie ich o kmeň, zachytí sa pazúrkami a v podpore prisunie ku kmeňu aj zadné nohy. Potom sa ukotví zadnými nohami na kmeni a čo najdlhšie sa natiahne. Vystrčí predné nohy do výšky, zachytí sa o kmeň a prisunie znovu zadné nohy. Takto sa jedným ťahom dostane do výšky dva až dva a pol metra. Pokiaľ nenájde na strome vhodné miesto alebo zbadá čosi podozrivé, nezdržuje sa tam dlho a cúvaním schádza dolu. Ide mu to veľmi pomaly a stále pozerá dolu. Keď príde na konár približne tri metre nad zemou, otočí sa a prejde po ňom na koniec, až pokiaľ sa ohne a potom zoskočí. Pri zoskoku sa rys reflexne pretočí tak, aby najprv na zem dopadla predná časť tela na predné nohy. Zaujímavé je, že pri skoku sa mu srst nafúkne ako vzduchový vankúš. Málokedy rys prenasleduje korisť na strom.

V tichom nerušenom prostredí rys vychádza zo skrýše už pred poľudníkom. Pomalým krokom prejde na „svoje“ miesto situované najčastejšie pod kmeňom stromu tak, aby ležal na juh od neho, alebo leží ďalej od kmeňa na východnej strane kmeňa. Na strom sa väčšinou šplhá na odpočinok a slnenie na často rušených miestach, kde je krytý výškou, konármi a zelenými listami. Niekedy na strome len odpočíva a slní sa, ale nie dlho a pri tom má odtiaľ dobrý výhľad na potenciálnu korisť. Dospelý rys často pospáva v predpoludňajších hodinách.

Pomalý klus rys využíva pri prekonaní väčšej vzdialenosti, no často ho strieda s rýchlejšou chôdzou a na kratšej vzdialenosti sa pohybuje pomalou chôdzou s plazením. Pri benevolentnej pochôdzke sa rys pohybuje striedavým krokom, poprípade v určitých intervaloch ľahkým pružným

Mladý rysík pri behu.

Rys sa pohybuje pod olistenými konármi stromov

klusom a potom aj rýchlejšími prískokmi. Ale rys nie je dajaký vytrvalec ani na dlhej pochôdzke revírom, najmä na snehu. Podľa stôp zisťujeme, že po rýchlejšom pohybe sa usalaší do snehu, alebo na odľukané miesto pod stromom, alebo v zátiší tráv, snehovej kopy a leží. Vedci zistili, že rys má menšiu srdečnú výkonnosť, ako ostatné vytrvalé šelmy – vlk a medveď. Pri meniacom sa tempe z pomalej chôdze do vysokého zrýchlenia sa rys rýchlo unaví, no pri pravidelnom rytme nie. Pri takej chôdzi sa rys pohybuje rýchlosťou asi 6 km/hod.

V behu na krátkej vzdialenosti mu namerali rýchlosť najviac 60 km/hod.

Počas dňa je rys aktívnejší za chladnejšieho a vlhkejšieho počasia. Za suchých letných dní nevychádza, alebo len zriedka v nevyhnutných prípadoch. Počas dňa sa rys najradšej pohybuje v hustejšom lesnom podraze. Určite sa pri chôdzi vyhne otvoreným plochám a starším riedkym lesom bez krovia. Na obchôdzku si vyberá tajomné kryté miesta, najmä pod olistenými konármi stromov a kríkov. Ak pri chôdzi musí prekonať aj menšiu voľnú otvorenú

Rys pri šplhaní na strom

ke, snaží sa vstupovať do predchádzajúcej šľapaje ale opačným smerom.

Prítomnosť rysa v revíri zistíme podľa stôp. Tie sú tvarom podobné stopám mačky divej, ale je dva- až trikrát väčšie. Pazúriky na zadných nohách sú kratšie ako na predných a sú kosákovito zahnuté dozadu. Dĺžka pazúrikov na predných nohách je asi 4 cm. Na stope vidíme oválne prstové mozole, ktoré má rys lysé. Všimame si aj dlaňové mozole, ktoré sú zasa tvaru zaguľateného trojuholníka, jeho predný vrchol, ktorý má malú priehľbinu, smeruje k štyrom prstovým mozolom. Zadný okraj dlaňového mozola je tvorený tromi mierne vypuklými lalokmi. Predné labky má rys širšie ako zadné, ktoré sú štíhlejšie. Preto je aj stopa prednej labky väčšia – 5 až 7 cm dlhá a 5 až 7,5 cm široká. Stopa zadnej labky je dlhá 4,5 cm a široká 5 cm. Rys je prstochodec. Jeho chôdzu môžeme porovnať chôdzi ženy na topánkach s vysokým opätkom. Aj rys našľapuje len na koncové partie prstov, zvyšok chodidla až po pätu sa pri chôdzi vôbec nedotýka zeme. Výnimka je pri sede, vtedy sú otláčené celé zadné laby až k päte.

Pri chôdzi zanecháva rys v stopovej dráhe stopy usporiadané do dvojitej čiary ľavých a pravých dvoj odtlačkov, pretože zadné laby kladie do odtlačkov predných nôh. Pri zrýchlenej chôdzi dochádza k prešľapom, kde zadné nohy došľapuje dlaňovými mozolmi zhruba na úroveň predných prstov. Klus používa rys len veľmi zriedka a vtedy čiaruje. Pri behu za korisťou predhadzuje zadné nohy pred predné, pričom sa každá zo štyroch labiek otláča samostatne. Podobne beží aj zajac. Pri tomto behu nevznikajú žiadne dvojšľapy. Ak rys voľne cváľa, tvar stôp sa podobá lichobežníku, lebo pri tomto behu vytvára akýsi oblúk, prvá stopa je v rovine s poslednou stopou, obe predné stopy sú vychýlené do ľavej strany, druhá je o niečo viac ako tretia. Ak rys v poslednej chvíli skočí zo zeme, alebo aj zo snehu, sú už viditeľné aj pazúry na zadných nohách. Pazúriky rys vysúva aj pri behu na ľade, alebo na silne zamrznutej vrchnej zľadovatennej vrstve snehu. Dĺžka krokov pri chôdzi rysa je od 30 do 80 cm, podľa rýchlosti chôdze. Pri kluse je krok dlhý asi 130 cm a pri behu je to 150 až 180 cm.

Ďalším znakom prítomnosti rysa v revíri je trus. Ten v čase ruje nezahrabáva, alebo len z časti. Trus je valcovitý o hrúbke asi dva centimetre a dĺžky 7 až 9 cm. Málokedy je však šúľok tvrdý, zvyčajne je polutehej konzistencie. Jeden koniec šúľka je trochu špicatý. Väčšinou ho tvoria kratšie kúsky a viac dva-tri valčeky pohromade. Ak je trus čerstvý, je ešte tmavý až čierny a lesklý, tak sme vyhrali, budme opatrní, lebo rys je na okolí. V truse bývajú zvyšky srsti koristi, v jeseni a v zime aj semenka rôznych rastlín – ostružiny, ruže šípovej a kôstky čerešne a jarabiny. Trus môže obsahovať až polovicu týchto nestráviteľných častí – perie,

srst, semená, kôstky a pod. Rys mimo ruje trus zahrabáva, ale v zasneženej krajine tento tmavý trus môžeme ľahko objaviť aj zahrabaný pod snehom. Vtedy rys zanechá dlhé otláčky zadných nôh, otočí sa a trus zahrabáva prednými labami, raz pravou raz ľavou. Vždy ho však dokonale nezahraje a tak na bielom snehu čiernu škvrnu. Rys trus nezahrabáva ani pri označovaní teritória, vtedy ho môžeme objaviť práve na čistých miestach, na lesnej ceste, na chodníku po zelenej zveri, na vyvýšenej čistinke v tráve, alebo aj na nízkom pníku, či spadnutom kuse dreva. Pokiaľ ale rys trus nepoužíva k značkovaniu teritória, tak ho často dôkladne zahrabáva, aby sa neprezradil pred predátorom, aj človekom. Vtedy ho ozaj len veľmi zriedka objavíme. Trus vtedy rys kladie na dobre ukrytých miestach v húštine a prihrnie ho najprv pôdou a potom ešte aj suchými rastlinami z okolia – listie, ihličie, tráva a v zime len sneh.

Je dobre známe, že rys ulovenú korisť hneď odvieče alebo odnesie do úkrytu. Tam ju zbaví srsti, prípadne peria a začne ju hneď požírať. Ale väčšiu korisť, napríklad srnca, alebo mladú jelenicu, rys konzumuje na mieste, kde ju ulovil. Často aj na otvorenom priestranstve, kde ju každý vidí. Z veľkej koristi však ubudne málo mäsa a tak si ju rys odloží na „horšie časy“. Neskonsumovaný zvyšok zveri zahrabáva listím, trávou a machom z okolia, niekedy priloží aj vetvu spadnutú na zemi. V zime korisť zahrabáva snehom. Na rozdiel od psových šeliem ju neoznačuje pachovou značkou. Keď rys zahrabáva korisť snehom, berie ho jednou prednou labou a hádže ho na vrch koristi. Ku nej sa rys vracia, aj keby ulovil v nasledujúcich dňoch novú korisť. Zistili sme, že rys sa ku koristi srny vracal, v priebehu desať dní až trikrát a korisť len kontroloval. Pri príchode ku koristi je vždy veľmi opatrný, dlho stojí obďaleč kým sa odhodlá ísť ku mrcine. Keď sa rysovi nepodarí uloviť ďalšiu korisť, vráti sa k starému mäsu asi po dvoch – štyroch – ôsmich dňoch a konzumuje ďalšie časti, vždy potom korisť znovu zahraje, ale už len mierne. Inokedy, ako udávajú ďalší pozorovatelia, sa rys vracia ku koristi, v prípade, že nemá ďalšiu čerstvú potravu, obvykle až po nejakej dobe, zhruba za 3 až 7 dní. Potom sa tam vracia i viackrát po sebe, pokiaľ veľkú časť, alebo aj celú korisť neskonsumuje. Miesto s ukrytou korisťou si vraj dobre zapamätá. Pri pozorovaní alebo aj fotografovaní rysa pri tejto uloženej koristi musíme však vždy pamätať na to, že rys od nej neodchádza veľmi ďaleko, zdržuje sa celú tú dobu a aj prespáva neďaleko a prípadne ju aj bráni. Ako sa to stalo pánu Kuncovi z Ostravy, keď sa približoval ku zvyškom srnca a neďaleko stál divý rys, ktorý vôbec nejavil známky, že by chcel splasene zutekať, ale staval do polohy akoby si chcel svoju korisť brániť.

Ivan Kňaze

plochu, na okraji veľmi dlho skúma – počúva a rozhliada sa. Pre takú chôdzu si však vyberá cestičky, na povrchu, ktorý tlmí nárazy jeho nôh – hustý porast tráv, machu, vrstva listia a ihličia. Rád prechádza aj po zvalených kmeňoch stromov, takto niekedy prechádza ponad úžľabiny, potoky a terénne nerovnosti. Ak sú to jeho stále chodníky, z kmeňa zoskakuje vždy na jednom mieste a aj naň vyskakuje. V zime na stope rysa vidíme, že sa snaží pri chôdzi klásť laby do svojich včerajších, alebo aj starších stôp. Počas dňa sa vracia po tej istej cestič-

Európsky strom roka 2022

Súťaž Európsky strom roka vznikla v roku 2011 v nadväznosti na obľúbenú anketu Strom roka, ktorú v Českej republike už niekoľko rokov organizuje Nadácia Partnerstvo. Do finále európskej súťaže vždy postupujú víťazi národných kôl. Internetové hlasovanie o Európsky strom roka každý rok vo februári organizuje Environmental Partnership Association (EPA), ktorej členom je aj Nadace Partnerství. Prvé európske hlasovanie sa uskutočnilo v roku 2011, odvtedy sa počet zapojených krajín zvýšil z 5 na 16. Anketu v tejto dobe pomáhame rozbehnúť aj mimo európsky kontinent.

Strážca Bielovežského pralesa – Dub Dunin

Druh: dub letný (*Quercus robur* L.)

Región: Przybudki, Podleské vojvodstvo, Poľsko

Počet hlasov: 179.317

Dub rastie na okraji Bielovežského pralesa, jedného z najznámejších nížinných lesov nielen v Poľsku, ale aj v Európe. Mimoriadne ho rešpektujú a obdivujú miestni ľudia, ako aj turisti navštevujúci túto oblasť Poľska, známu pre výskyt zubra hrivnatého. Strom je inšpiráciou pre mnohých umelcov. Udivuje v každom ročnom období – počas plnej vegetácie, ale aj vtedy, keď ukazuje svoje bezlisté, tajomne zakrivené konáre.

Strom slobody – Dub v lese Conxo Banquet

Druh: dub letný (*Quercus robur* L.)

Vek: 250 rokov

Región: Santiago de Compostela, Provincia Coruña, Španielsko

Počet hlasov: 168.284

Tento dub sa zrodil spolu s osvietenstvom. V roku 1856 bol svedkom historickej udalosti – Demokratickej hostiny v Conxo, revolučného počínu, ktorý potvrdil ideály novej Európy: sloboda, rovnosť a bratstvo, ktoré vo svojej tvorbe obhajovala i Rosalía de Castro. A z lesa na úpätí portugalského pútnického chodníka, je dnes celá botanická truhlica pokladov, ktorá sa verejnosti otvorila v roku 2018 spolu s veľkým populárnym festivalom, po viac ako storočí svojej neprístupnosti.

Veľký dub – The Big Cork Oak

Druh: dub korkový (*Quercus suber* L.)

Vek: 250 rokov

Región: Vale do Pereiro, obec Arraiolos, región Alentejo, Portugalsko

Počet hlasov: 70.563

Vale do Pereiro, malá usadlosť v obci Arraiolos, je typickou pre južnú oblasť Alentejo. Cesty od nej vedú až k dubu, ktorý vo svojej veľkosti ukrýva život. V každom dokáže prebudiť city a človeka prekvapí priemerom svojej koruny. Je milovaným i váženým stromom a každý z miestnych ho pozná. Počas leta vo svojom tieni poskytuje úľavu ľuďom i zvieratám, pracujúcich na poli pozýva vychutnať si obed a pre stáda je roky smerovníkom na ich cestách.

Gaštan stovky koní

Druh: gaštan jedlý (*Castanea sativa* L.)

Vek: 3.000 rokov

Región: Sant'Alfio, Sicília, Taliansko

Počet hlasov: 46.275

Predpokladá sa, že tento gaštan má viac ako 3000 rokov. Skladá sa z troch veľkých kmeňov, ktoré majú pravdepodobne spoločný koreňový systém. Ak áno, bol by to zároveň najväčší strom na svete. Legenda hovorí, že kráľovná Joana Aragónska sa počas búrky ukryla so všetkými svojimi rytiermi pod konáre tohto obrovského stromu. Odvtedy sa gaštanu, ktorý navštívil aj Goethe a mnohí ďalší spisovatelia a umelci, hovorí „Gaštan stovky koní“.

Tatranský dáždňik – Symbol Starého Smokovca

Druh: buk lesný – previsnutý (*Fagus sylvatica – pendula*)

Vek: 70 rokov

Región: Starý Smokovec – Vysoké Tatry, okres Poprad, Prešovský kraj, Slovenská republika

Počet hlasov: 37.872

Doposiaľ sa nikomu nepodarilo zistiť, kto strom zasadil. Pravdepodobne tak urobili v 50. rokoch študenti zo Záhradníckej školy v Ledniciach na Morave počas „Veľkého upratovania“. A odkedy v centre Starého Smokovca vyrástla nevšedne šikmá budova Horskej záchranej služby, ocitol sa strom pod ochrannými krídlami všetkých členov, ktorí ho zachránili pred výrubom. I keď ide o najbežnejší strom Európy, vo Vysokých Tatrách je skôr unikátom. A takýto previsnutý je určite len jeden.

Lesy a lesníctvo Portugalska

Portugalsko je krajina s rozlohou 92.212 km² situovaná na juhozápadnom cípe Európy, v západnej časti Pyrenejského polostrova. Napriek svojej malej rozlohe má Portugalsko výrazné klimatické rozdiely spôsobené zemepisnou šírkou, oceánom a reliéfom. Až 3,2 mil. ha rozlohy pokrývajú lesy, čo predstavuje približne 35%. V poradí lesnatosti európskych krajín sa nachádza na 12. priečke. Čo z neho robí krajinu EÚ s 12. najväčšou oblasťou lesov. Z celkovej rozlohy lesov pripadá 880.800 ha na lesy ihličnaté, prevažne borovicové, 2.002.400 ha na listnaté porasty a 440.700 ha na lesy zmiešané.

Nachádza sa tu niekoľko lesných typov, z ktorých najbežnejšie sú dubové lesy, borovicové lesy, eukalyptové lesy (exotické), korkové dubové lesy, porasty gaštanov a vavrín. Niektoré z lesov sú veľmi zvláštne vďaka svojej histórii, úžasnej krajine, jedinečným stromom. Časť lesov v podobe plantáží *Eucalyptus globulus* sú využívané na získavanie miazgy. Na výrobu korku sú využívané lesy korkového dubu (*Quercus suber*), ktoré sú súčasťou agrolesníckych poloprirodných systémov. Borovicové lesy tvorené druhom *Pinus pinaster* sa začali pestovať začiatkom 14. storočia iniciatívou súkromných vlastníkov lesov, čím prispeli k zalesňovaniu pobrežných dún a ich rekultivácii. Dnes je drevo z týchto používané na výrobu reziva, ale často je atakované hmyzími škodcami a tiež požiarmi. Lesy gaštana siateho (*Castanea sativa*) sa využívajú na produkciu dreva určeného pre stolárstvo a nábytkársky priemysel a na produkciu gaštanov. Ročne sa ich tu vyprodukuje 30.000 ton, čím sa Portugalsku radí na tretie miesto v produkcii gaštanov v Európe.

V porastoch sú najviac zastúpené *Pinus pinaster*, *Pinus sylvestris*, z dubov sú to *Quercus lusitanica*, *Quercus torza*, *Quercus ballota*, *Quercus pyrenaica*, *Quercus coccifera* a *Quercus robur*, cédre (*Cedrus*) a cyprušteky (*Cupressus*). Bežné sú druhy ako *Eucalyptus globulus*, *Eucalyptus europhyla*, *Eucalyptus rostrata* či *Eucalyptus seligna*, ktoré tu môžu dorastať do výšky cez 70 metrov.

Až 92% je v súkromnom vlastníctve malých vlastníkov, šesť percent vlastní miestne komunity a len dve percentá spravuje štát. Portugalsko má viac ako 400.000 vlastníkov lesných pozemkov s takmer 400.000 ha certifikovanými FSC.

V porastoch prevažuje vysokokmeňový hospodársky tvar lesa. Priemerná zásoba je okolo 80 m³ na ha. Ročná ťažba dreva činní

okolo 15 mil. m³, z čoho 9,450 mil. m³ pripadá na guľatinu, 1,427 mil. m³ tvorí dýhárenská guľatina, vláknina predstavuje 1,774 mil. m³ ťažby a papierenská štiepka potom 1,290 mil. m³. Krajina ročne produkuje 170.000 ton korku a približne 130.000 ton živice.

Lesné hospodárstvo tvorí 2,1% HDP a zamestnáva približne 100.000 ľudí. Klimatické zmeny môžu byť dôležitou hrozbou pre portugalské lesy. Zmeny teplôt a zrážok môžu posunúť optimálne podnebie pre rôzne lesné druhy.

Chránené územia zaberajú cez 6,5% rozlohy krajiny. V rámci ochrany prírody je zriadený jeden národný park, 13 prírodných parkov, deväť prírodných rezervácií a dva geoparky.

-as-

160. výročie prvého lesníckeho časopisu u nás

Významné lesnícke osobnosti v období rozvoja Lesníckeho odboru Banskej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici a tým aj lesníctva v Uhorsku Adolf Divald a Karol Wágner založili v roku 1862 v Banskej Štiavnici časopis „Erdőszeti Lapok“ (Lesnícke listy), vlastníkom ktorých bol od roku 1864 Uhorský lesnícky spolok. V roku 1873 vydavateľské práva odkúpila Krajinská lesnícka jednota. Vedúcim redaktorom sa stal Albert Bedő. Do časopisu prispievali popredné lesnícke osobnosti (napr. Karol Kaán vyše 90 príspevkov) pričom niektoré príspevky sa týkali aj ochrany lesa a prírody.

Pre úplnosť treba podotknúť, že už v roku 1854 začali v Prešporku vychádzať Mittheilungen des Ungarischen forstvereines (Správy Uhorského lesníckeho spolku), ktoré vychádzali 12 rokov (do roku 1866), ale nebol to časopis v pravom zmysle slova. Redaktorom prvých ročníkov (1854-1861) bol František Smetáček, potom (1862-1864) William Rowland a posledné dva ročníky (1865-1866) redigoval Albert Thieriot.

Každý časopis, aby ekonomicky prežil, musí mať kvalitnú základňu prispievateľov – odborníkov, redaktorov, rovnako aj odberateľov – predplatiteľov. Toto boli základné problémy aj nového lesníckeho časopisu. Vzhľadom na skutočnosť, že časopis nemal konkurenciu, pretože bol jedným odborným lesníckym časopisom v Uhorsku a priaznivú okolnosť zohrala aj skutočnosť, že začal vychádzať v období prudkého rozvoja lesníctva a lesného hospodárstva Uhorska, mal dobrých redakto-

rov – lesníkov, odborníkov. Časopis prežil nielen jeho neľahké začiatky, ale najmä obdobie dvoch svetových vojen (s nepodstatnou prestávkou).

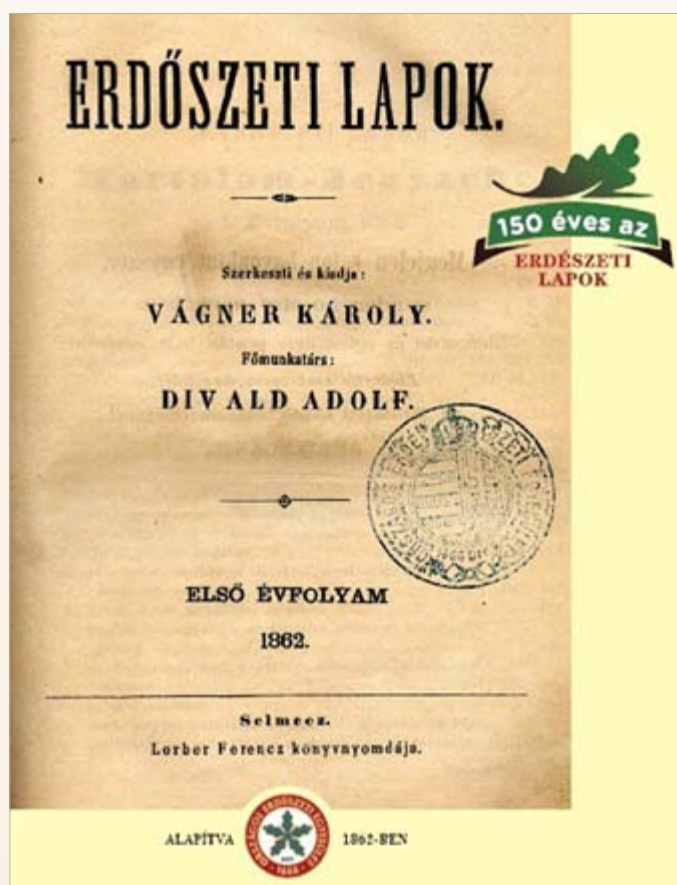
V roku vzniku časopisu – 1862 – chýbalo len päť rokov do Rakúsko – uhorského dualizmu (1867), ale bolo už štrnásť rokov

len hovorovým, ale najmä písaným i publikačným, bol takmer výhradne jazyk nemecký. A to samozrejme ako v centre lesníckeho vzdelávania v Banskej Štiavnici, kde nielen prednášky, ale aj odborná knižnica, praktické vyučovanie prebiehalo výhradne v jazyku nemeckom (do roku 1867), tak aj v lesníckej prevádzke, predovšetkým v komorských, erárnych lesoch.

Uhorskí špičkoví lesnícki vzdelanci a lesnícki pedagógovia si tento handicap uvedomovali a preto Karol Wagner, Adolf Divald v snahe vytvoriť pre jazyk maďarský lesnícku terminológiu, najprv založili v roku 1862 časopis Lesnícke listy a onedlho vydali aj Terminologický slovník lesnícky (1868). Samozrejme, že takýto počín – akokoľvek to znie paradoxne – mal veľký význam aj pre slovenskú lesnícku terminológiu, pretože aj ona rovnako musela hľadať a tvoriť (z nemčiny) odborné slovesné lesnícke vyjadrenia a tvary pre lesnícku činnosť, ktorá sa doposiaľ v praxi v jazyku slovenskom nepoužívala. Uhorské lesníctvo (jeho odborná terminológia) takto postupne prechádzalo z jazyka nemeckého do jazyka maďarského a súčasne i do jazyka slovenského.

Lesnícke listy sú preto významným medzníkom odborným i jazykovým. Pozrime sa preto špeciálne na zakladajúci ročník 1862 a na jeho odborný obsah. Budeme prekvapení jeho vysokou odbornou úrovňou, prirodzene priamo úmernou tej dobe.

V úvode prvého čísla nového časopisu Karol Merey v článku „Význam lesov vo veľkolepej domácnosti prírody“ píše, že duchovný vývoj ľudstva sa mení spôsobmi a pokrokom obrábania pôdy, poukazuje na

Lesnícke listy – jubilejné vydanie

po uhorskom revolučnom vystúpení (1848) a teda národnostné maďarské povedomie sa dostávalo radikálne do popredia. V oblasti lesného hospodárstva však maďarská terminológia bola dosť v žalostnom stave, pretože lesníckym odborným jazykom nie-

to, že lesy ovplyvňujú klímu, zrážky, hydrologický systém, ovzdušie a kvalitu života obyvateľstva.

Nosným článkom časopisu je príspevok Adolfa Divalda Erdödyho „Aké miery máme používať?“, v ktorom sa zamýšľa a pýta, či každý v Uhorsku používa rovnaké dĺžkové, plošné, kubické a váhové miery. Spomína rakúskeho ministerského radcu Feistmantela (a bývalého profesora na Lesníckom odbore Banskej a lesníckej akadémie v Banskej Štiavnici), ktorý bol obhajcom francúzskej metrickej sústavy a predpovedal jej uplatnenie aj v lesníctve. Táto metrická sústava si postupne získava čoraz väčšie uplatnenie vo svetovom meradle. Len jednotný systém umožní okrem praktického upotrebenia aj medzinárodné publikovanie v rovnakom systéme, preto je dôležité, aby aj Uhorsko prijalo túto metrickú sústavu.

Pozoruhodná polemika sa vedie o roku vzniku Baníckej akadémie v Banskej Štiavnici (mimochodom táto pokračovala ďalších 100 rokov). Niektorí presadzujú rok 1762, kedy začal na baníckej škole prednášať profesor Peitner, iní argumentujú rokom 1770, kedy ju panovníčka Mária Terézia povýšila na Akadémii.

Fridrich Fuchs sa zaoberá prirodzeným rozšírením lesných drevín v centrálnych Karpatoch a na Spiši a ich najvyšším a najnižším výskytom v abecednom usporiadaní. Odvoláva sa na práce Sydora a Wahlenberga o rozšírení drevín a píše, že na skalných stenách Tatier rastúce limby tvoria v Uhorsku najvyššiu hranicu výskytu lesných drevín.

V článku Adolfa Divalda „Prvé a posledné slovo v záležitosti Helm contra Divald“ sa polemizuje o vydanom letáku k činnosti bývalej Lesníckej jednoty, v ktorom protichodne hodnotia jej činnosť.

Alexander Paulíny v článku „Údaje k lesníckej štatistike Uhorska“ v I. časti popisuje pôdne a geologické pomery zvolenskej župy. Okrem iného tvrdí, že zvolenská župa je jednou z najstaršie obývaných žúp v Uhorsku, popisuje tu aj jednotlivé mestá a obce tejto župy.

Ladislav Balogh sa prezentuje významným príspevkom „Niekoľko slov o dôležitosti lesníctva“, v ktorom poukazuje na skutočnosť, že ani jedno odvetvie národného hospodárstva nie je tak zanedbané ako lesníctvo – napriek tomu, že v ňom leží veľký poklad bez úročenia. Rozoberá zákon z roku 1847-48, ktorý zrušil vtedajšie urbárske pomery

a následný cisársky patent z roku 1853, ktorý urbárstvo upravil.

Za ďalší významný nosný článok možno považovať príspevok Adolfa Erdödyho Divalda „O výnosových a vzrastových tabuľkách a o spôsobe ich zostavenia a použitia“. Pojednáva o pojme výnosových a vzrastových tabuliek, o cieľi, obsahu, potrebe a ich porozumení, ďalej porastových bonitách, metódach zostavenia tabuliek a pod. Je tu uvedených množstvo príkladov aplikovaných na konkrétnych lesných správach.

V ďalšom širšom článku Adolfa Erdödyho Divalda „O štátnych lesníckych skúškach“ sa dozvieme o návrhu, ako by mali tieto vyzeráť:

- štátna lesnícka skúška má byť záväzná len pre štátneho lesného zamestnanca
- vzhľadom na jazykové pomery v štáte si skúšaný slobodne zvolí jazyk, v ktorom má byť skúšaný
- skúšky by sa mali konať v Budíne, ktorý je v strede štátu
- skúšobná komisia by mala mať štyroch členov, ktorých by menovala miestodržiteľská rada
- skúšky by nemuseli byť každoročne – to ukáže požiadavka praxe

Štefan Farbaky v článku „O použití tlakomeru ako prístroja na meranie výšok“ sa zaoberá jeho využitím pri lesníckych prácach v teréne, na meranie nadmorských výšok.

Dopravou dreva po vodných tokoch sa zaoberá Viliam Roxer v článku „Záležitosti dopravy dreva“. Vyzdvihuje v ňom dôležitosť najlacnejšieho spôsobu dopravy dreva po vodných tokoch. Keďže o vodnej doprave dreva nie sú žiadne štatistické ani odborné údaje, uverejňuje dotazník, ktorý má slúžiť na získanie podrobných dát o doprave dreva po vode.

Najfrekvencovanejším autorom článkov je prirodzene redaktor časopisu Adolf Erdödy (Divald), ktorý aspoň v začiatkoch časopisu v každom čísle otvára nejakú odbornú diskusiu, alebo priamo sa venuje konkrétnej problematike, napr. o výnosových a vzrastových tabuľkách, o spôsobe ich zostavenia a použitia, o prvoradých úlohách lesníkov našej domoviny, popisuje lesy zvolenskej župy, o najvhodnejšej dobe stínky, zoširoka popisuje históriu štiavnickej Banskej a lesníckej akadémie a mnohé ďalšie odborné príspevky.

Július Draskóczy v článku „Niekoľko slov v záujme lesného hospodárstva“ sa štažuje,

že je v našej uhorskej vlasti smutnou skutočnosťou, že pokiaľ v poľnohospodárstve sa vykonal veľký pokrok a napredovanie, v lesnom hospodárstve je nielen stagnácia, ale dokonca sa situácia zhoršuje. Poukazuje na nutnosť venovať pozornosť najmä drobným lesným majetkom, kde je nehospodárnosť a plytvanie drevom najväčšie.

Rozsiahly článok uverejňuje Alexander Paulíny pod názvom „Hospodárske a správne pomery banských lesov Banátu“. Uverejňuje tu ich historický prehľad, ďalej dôležitú tunajšiu hospodársku komoditu – výrobu drevného uhlia, ktorej venuje rozsiahly priestor a jadro problematiky – spravovanie a prevádzku banských lesov.

Časopis mal aj čitateľské rubriky pod názvom Listy, alebo Rôzne kde sa dával priestor čitateľom vysloviť názor k publikovaným článkom a možnosť riešiť problém o rozličných otázkach v lesnom hospodárstve. Túto možnosť využívalo veľa čitateľov, napr. Robert Scheffel kritizuje zaužívanú prax, že uhorskí zemepáni zamestnávajú českých lesníkov v mylnej domnienke, že len Česi môžu byť dobrými lesníkmi. Ján Neusiedler opisuje svoje skúsenosti z prehliadky lesného hospodárstva u grófa Széchenyiho. Viktor Undersbach vo svojom liste popisuje lesy železiarskych baní v Sedmohradsku v župe Hunyad. Poskytujú sa aj praktické rady o ochrane proti praskaniu kmeňov a výrezov s pripojeným náčrtom s vyznačením trhlín.

Ako vidíme, už prvý ročník časopisu ukázal, že to bude časopis životaschopný, zaoberajúci sa najnovšími lesníckymi poznatkami a najmä bude usmerňovať lesných hospodárov a majiteľov lesa hospodáriť podľa najnovších lesníckych vedeckých poznatkov.

V roku 2012 sa u nás i v okolitých krajinách historicky spojených s Rakúsko – Uhorskou monarchiou konali oslavy 150. výročia vychádzania lesníckeho časopisu Lesnícke listy, ktoré boli primerané významu tohto výročia i kvality časopisu, ktorý sa dĺžkou vychádzania radí k popredným európskym periodikám. Na Slovensku skromné oslavy prebehli v rodisku časopisu – v Banskej Štiavnici za prispenia Klubu seniorov Lesníckej technickej školy. Ako historickú udalosť aj pre nás Slovákov možno uviesť, že tento slávny časopis vychádza v Budapešti dodnes.

Ing. Viliam Stockmann, CSc.

150. a 90. výročie narodenia riaditeľov Lesníckej školy v Banskej Štiavnici

Ing. Adamička Miloš – 150. výročie narodenia

Narodil sa 25.11.1872 v lesnatom Posázaví (Riegersburg) na panstve Komorní Hrádek, kde bol jeho otec lesmajstrom. Študoval na českej vyššej reálke v Prahe, pokračoval na Lesníckom ústave v Bělé pod Bezdězem. Výborný pedagóg, lesník a v poradí druhý riaditeľ Štátnej vyššej lesníckej školy v Banskej Štiavnici. Svoju lesnícku prax začal ako lesný asistent na veľkostatku Zruč Zbraslavice v období 1895/1896, od roku 1896-1900 na veľkostatku Nové Hrady v južných Čechách. Po štyroch rokoch sa ako profesor vrátil na lesnícku školu v Bělé pod Bezdězem a z nej prešiel v roku 1904 na lesnícku školu do Zákup, v ktorej pôsobil až do roku 1920. Medzitým však počas Veľkej vojny bol v rokoch 1914-1918 mobilizovaný. Po reorganizácii lesníckych škôl bol od 30.3.1920 menovaný správcom a o rok neskôr od 1.2.1921 riaditeľom Československej štátnej strednej lesníckej školy v Banskej Štiavnici po odchádzajúcom jej zakladateľovi Prof. Dr. Hašovi. Vyučoval tu lesnícku geodéziu, matematiku a ďalšie technické predmety.

Na banskoštiavnickej škole pôsobil do augusta 1925. Jeho úlohou tu bolo nielen vyučo-

vať, ale v podstate organizovať celý vyučujúci proces, pretože jeho predchodca tu pôsobil len rok. Musel zabezpečiť vyučujúcich pedagógov, opraviť budovu, ktorá utrpela značné škody vo vojrovej dobe, najmä doplniť jej

vydrancovaný inventár a školské pomôcky, rovnako podmienky pre život študentov. Po týchto neľahkých, budovateľských rokoch v Banskej Štiavnici požiadal o možnosť návratu do Čiech a pokračovať v lesníckej pedagogickej činnosti ako riaditeľ Štátnej vyššej lesníckej školy v Písku. V tejto následnej funkcii pôsobil od roku 1925 až do roku 1933, kedy odišiel do dôchodku. Za jeho vedenia škola získala v roku 1928 školské poľesie Hůrka, kde bolo treba zrekonštruovať všetky prevádzkové budovy, majetok zaistiť hraničnými kameňmi a geodeticky zamerať, vykonať nový lesný hospodársky plán. Tieto práce skomplikovala veterná kalamita v roku 1929, takže len jeho organizačné schopnosti umožnili, aby novú situáciu dobre zvládol. Ako učiteľ bol veľmi náročný na znalosti študentov, avšak vytváral pre nich optimálne podmienky. Svoje prednášky mal dokonale pripravené, predmet prednášania precízne graficky znázornený na tabuli, ktorý dopĺňoval inžinierskym popisom. Dňa 4.10.1946 pri ceste na stretnutie lesníckych abiturientov z roku 1890 utrpel v Prahe úraz, bol prevezený do nemocnice kde vo svojich 74 rokoch zomrel.

Ing. Pavol Mojžita Pavol – 90. výročie narodenia

Jeden z najdlhšie pôsobiacich riaditeľov Strednej lesníckej školy v Banskej Štiavnici sa narodil 1.5.1932 v Mukačeve na Podkarpatskej Rusi. Študoval na gymnáziu v Bratislave, prestúpil na Štátnu vyššiu lesnícku školu do Banskej Štiavnice. Vo vysokoškolskom štúdiu pokračoval na Filozofickej fakulte Masarykovej univerzity v Brne (1953), následne na Lesníckom odbore Vysoké školy zemědělské v Brne. Štúdium si neskôr doplnil postgraduálne o odbor lesníckej ekonomiky na VŠLD vo Zvolene (1964). Lesnícku kariéru začal na Lesnom závode v Banskej Štiavnici, poľesie Hliník, najprv ako manipulant, potom lesník, vedúci poľesia, prevádzkový inšpektor, vedúci prevádzky a vedúci výroby (1955-1965). Už v roku 1958 podáva žiadosť na Lesnícku technickú školu v Banskej Štiavnici o prijatie do zamestnania. Jeho žiadosť je prijatá až v roku 1960, kedy nastupuje ako učiteľ odborných predmetov, neskôr ako jej riaditeľ (1965-1991). V tejto funkcii zotrval 26 rokov, čím sa stal najdlhšie úradujúcim riaditeľom na škole. Bol spoluvykonateľom všetkých reforiem stredného lesníckeho školstva. Jeho dlhoročné pedagogické účinkovanie na škole bolo poznamenané jej kvalitatívnym i odborným rastom. V nasledujúcich rokoch sa učebné osnovy školy menili len

málo. Zaviedol sa predmet riadenie motorových vozidiel, predmet ochrana lesov bol rozšírený o problematiku ochrany životného prostredia. Postupne vznikli štyri špecializované audiovizuálne učebne s možnosťou využívania modernej techniky, pokračovalo sa v budovaní zbierok, obnove majetku školy a Správy školských lesov. V školskom

roku 1973/1974 bolo zavedené pomaturitné štúdium ako dvojročné doplnkové odborné vzdelávanie s podobným zameraním aké má postgraduálne štúdium na vysokej škole. Úderom pre školu bol požiar strechy, v r. 1988. Ešte v tom istom roku bola strecha zrekonštruovaná a pokrytá krytinou z medeného plechu. V r. 1989 bol iniciátorom a zakladateľom štvorročného ekologického štúdia na lesníckej škole v Banskej Štiavnici ako prvej, ktorá toto štúdium zaviedla pod názvom Krajinná ekológia. Počas jeho účinkovania, ako riaditeľa školy prešli zásadnou funkčnou a materiálnou zmenou Školské lesy v Kysihýbly, z ktorých sa postupne stalo seriózne vyučovacie stredisko. Značnou premenou prešla aj úprava Botanickej záhrady a interier školy. Škola bola pod jeho vedením vyznamenaná štátnym vyznamenaním „Za vynikajúcu prácu“. V roku 1993 pracoval krátku dobu na Ministerstve pôdohospodárstva, v roku 1994 odišiel do dôchodku. Ako spoluautor sa podieľal na zostavovaní mnohých učebných textov pre stredné, ako aj učňovské lesnícke školy. Bol dlhé roky členom redakčnej rady lesníckeho odborného časopisu Les. Zomrel 16.2.2009 v Nových Zámkoch, pochovaný je v Banskej Štiavnici.

Ing. Viliam Stockmann, CSC.

Fakty o lesníctve určené študentom Ekonomickej fakulty UMB

Aj lesné podniky sú podniky – to bola základná myšlienka prednášky Jána Lichého z Odboru komunikácie určenej študentom Ekonomickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici v rámci predmetu „Životné prostredie“. Milou zhodou okolností bolo, že prednáška sa konala práve 28. 03. 2022 – na „Deň učiteľov“.

V súčasnosti sa pomerne často stáva, že práve mladí ľudia čerpajú informácie o zaujímavých témach, rezonujúcich v celej spoločnosti, v informačnom prostredí, ktoré nie je práve najspoločnejšie. Také informácie sú neraz skreslené, nekompletné, podávané v účelových súvislostiach či podsúvajúce jednonárodný pohľad na vec. A tak mladí ľudia pomerne často vnímajú lesníkov ako tých, ktorí bránia zaničeným ekológom v ochrane prírody, či tých, ktorí sa snažia len naplniť kamióny drevom. A lesné hospodárstvo považujú za prežitok doby, v ktorej sa stromy museli rúbať a nikomu nezáležalo na tom, ako to v lese vyzerá.

Práve vysokoškólači, ktorí sa zúčastnili na prednáške na tému „Lesy ako súčasť životného prostredia“, by v tomto smere mali byť iní, pretože sa dozvedeli, že lesné hospodárstvo je odvetvie národného hospodárstva ako každé iné, hoci jeho podiel na tvorbe HDP predstavuje menej ako polovicu percenta. Dozvedeli sa však aj to, že lesy plnia významné celospoločenské a environmentálne funkcie, hoci mnohé z nich nie sú predmetom trhovej realizácie a teda lesné podniky za ich poskytovanie nedostávajú žiadne tržby. Na zabezpečenie týchto funkcií – ekosystémových služieb – má záujem široká verejnosť, pričom ich efektívne plnenie je častokrát podmienené práve nevyhnutnou aktívnou realizáciou širokého spektra manažmentových opatrení zo strany lesných podnikov.

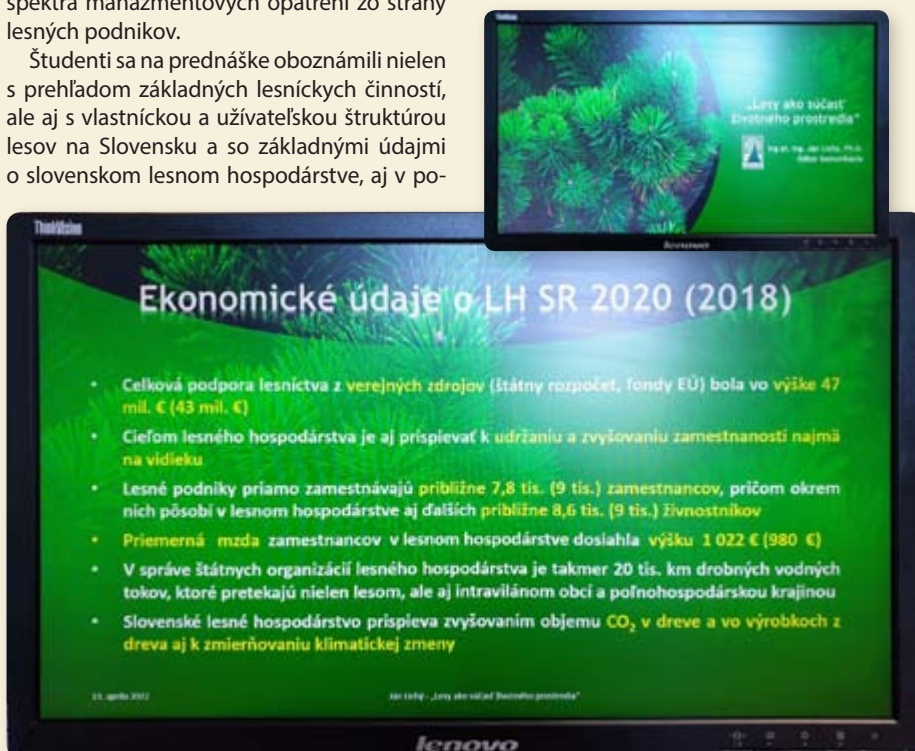
Študenti sa na prednáške oboznámili nielen s prehľadom základných lesníckych činností, ale aj s vlastníckou a užívateľskou štruktúrou lesov na Slovensku a so základnými údajmi o slovenskom lesnom hospodárstve, aj v po-

rovnaní s lesným hospodárstvom v Rakúsku či v Českej republike. Ako budúci manažéri či podnikatelia študenti zvlášť ocenili podrobnú analýzu vybraných ekonomických údajov o lesnom hospodárstve na Slovensku za posledné roky. Študenti tiež pochopili, že problém deforestácie skutočne nie je problémom vyspelej Európy, no trápia sa s ním práve rozvojové krajiny tropického pásma, ktoré však potrebujú mať k dispozícii značné plochy pre veľkoplošné komerčné či lokálne drobné poľnohospodárstvo – to je dôvodom deforestácie až v 73% prípadov.

Lesy potrebujeme všetci. Potrebujeme ich preto, lebo nás zásobujú kyslíkom či kvalitnou pitnou vodou a ukladajú uhlík. Potrebujeme ich preto, lebo zachovávajú biodiverzitu a zabezpečujú rekreačné možnosti pre obyvateľov. Potrebujeme ich však aj preto, pretože sú zdrojom dreva ako obnoviteľnej ekologickej suroviny, ktorá je základom bioekonomiky. A na to, aby sa naše potreby v tomto smere naplnili, potrebujeme lesníkov, ktorý sa budú o lesy starať.

Veríme, že sa študenti Ekonomickej fakulty prednáškou Jána Lichého a jeho skúsenosťami v tomto duchu inšpirovali a rozšírili si vedomosti o poslaní lesov a lesných podnikov pre spoločnosť a úlohe lesníkov pri trvalo udržateľnom obhospodarovaní lesných zdrojov.

Ing. et Ing. Ján Lichý

Zdieľané knižnice LESOV SR

Od mala je nám vštepované, že marec je mesiac knihy a apríl zase mesiacom lesov. Práve na prelome týchto mesiacov spúšťa NLC projekt pod názvom Les ukrytý v knihe a my sme sa tento rok do neho zapojili aj trochu netradičnou aktivitou.

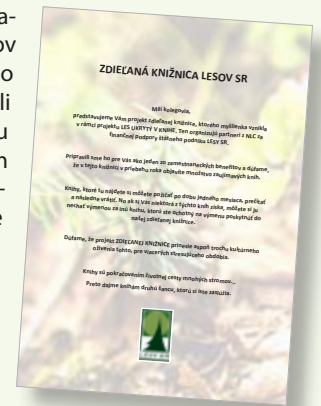
Knihy sú pokračovaním životov stromov a preto sme sa im rozhodli dať druhú šancu prostredníctvom zdieľaných knižníc. No neboli sme prví. Na niektorých odštepných závodoch už niečo podobné vybudované mali, ako sme sa dozvedeli neskôr.

No keďže zdieľať knihy, ktoré nám už neslúžia tak, ako sme si to predstavovali pri ich kúpe, alebo s akým zámerom nám boli darované, vybudovali sme zdieľanú knižnicu na prvom poschodí generálneho riaditeľstva.

A keďže je doba rýchla a o dobré veci sa treba podeliť, poslali sme informáciu o našej knižnici do nášho mailového lesníckeho sveta LESOV SR. A semienko budúcej knižnice tak padlo na úrodnú pôdu. Už 19. apríla uzrela zdieľaná knižnica svetlo sveta aj na odštepnom závode Šariš. A ktovie, kde všade ešte.

A ako sa našej knižnici darí? Už prvý deň ju boli pozrieť niektorí kolegovia a po mesiaci fungovania môžeme povedať, že sa v nej knihy naozaj menia. Takže dúfame, že táto knižnica bude plniť svoj účel najbližšie desaťročia a že tlačené knihy budú ešte veľmi dlho súčasťou ľudských životov. -as-

LesVITAL

Štátni lesníci z oboch strán slovensko-českej hranice z LESY ČR, s.p. a LESY SR, š.p. sa dňa 21.04.2022 stretli v Rajeckej Lesnej v rámci projektu „Spoločne za predchádzanie zhoršovaniu stavu poškodených lesných ekosystémov (skrátene LesVITAL)“, aby spoločne realizáciou „Záverečnej terénnej exkurzie“ oficiálne zavřili projekt, ktorý trval od marca 2020 do apríla 2022.

Hlavným cieľom projektu je zachovanie biodiverzity prihraničného územia realizáciou spoločných opatrení na predchádzanie zhoršovania stavu druhov a biotopov a vykonanie vegetačných protierozných opatrení. Horské časti Moravsko-sliezskych Beskýd a Malej Fatry sú oblasti, v ktorých sú lesné ekosystémy vo veľkom rozsahu poškodené abiotickými a biotickými škodlivými činiteľmi.

Aktivity partnerov boli zamerané na spoločné lesopestovné opatrenia na obnovu druhovo pestrých a stabilných lesných ekosystémov. Tým sa zachová biodiverzita a zároveň sa zvýši pôdoochranná a rekreačná hodnota biotopov, čo má dopad na cieľové skupiny. Vykonaním opatrení na výmere viac ako 91 hektárov dochádza k ochrane pôdy a zachovaniu biodiverzity pre budúce generácie.

Záverečná terénna exkurzia bola zahájená v objekte Rybná v Rajeckej Lesnej úvodným slovom Ing. Michala Kardoša, riaditeľa organizačnej zložky OZ Sever za vedúceho partnera LESY SR, š.p. a Ing. Libora Strakoša,

riaditeľa OŘ jižní Morava z Lesů ČR, s.p. Následne boli účastníkom prezentované výsledky projektu u oboch partnerov formou prezentácie, kde hlavnou časťou bola sumarizácia jednotlivých čiastkových aktivít, ako aj zhrnutie celkovej realizácie projektu počas 26 mesiacov.

Hlavnou časťou realizácie terénnej exkurzie bola ukážka nosných aktivít projektu priamo v teréne, kde kolegovia z OZ Sever vybrali výmerou najväčšiu zasiahnutú plochu v rámci projektu na strane vedúceho partnera v doline pri obci Kunerad. Kolegovia z Lesnej správy Rajecké Teplice informovali účastníkov so všetkými vykonanými lesopestovnými a ochrannými opatreniami a taktiež načrtli očakávaný vývoj revitalizácie poškodených území realizovaných v rámci projektu.

Ako už samotný názov projektu napovedá, zachovanie biodiverzity prihraničného územia realizáciou spoločných opatrení na predchádzanie zhoršovania stavu druhov a biotopov a vykonanie vegetačných protierozných opatrení, má nepopierateľne dôleži-

tý význam. Zvláštnosťou a zároveň značnou pridanou hodnotou takýchto projektov je fakt, že revitalizované lesné porasty budú plniť všetky ochranné a celospoločenské funkcie počas celej doby svojej životnosti (100 a viac rokov) a počas tejto doby bude zároveň živý taktiež projekt, vďaka ktorému sa ich podarilo obnoviť.

Projekt č. 304021S114 s názvom „Spoločne za predchádzanie zhoršovaniu stavu poškodených lesných ekosystémov“ je realizovaný v rámci Európskeho fondu regionálneho rozvoja v programe Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika.

„Obsah tohto článku nereprezentuje oficiálne stanovisko Európskej únie.“
<http://www.sk-cz.eu/>

„Spoločne za zachovanie a obnovu biodiverzity karpatských horských ekosystémov“

V rokoch 2019-2021 realizovali LESY SR, š.p. v spolupráci s partnermi projektu Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie a Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum projekt s názvom „Spoločne za zachovanie a obnovu biodiverzity karpatských horských ekosystémov“, zameraný na obnovu horských lúk. Úlohou projektu bolo zhodnotiť súčasný stav trávnych porastov a navrhnúť optimálny spôsob manažmentu pre zlepšenie a zachovanie ich biodiverzity tiež samotná realizácia navrhnutých manažmentových opatrení, vrátane prírody blízkyh spôsobov obnovy. Projekt sa realizoval na vybraných lokalitách OZ Liptovský Hrádok a OZ Prešov v územiach Nízke Tatry, Veľká Fatra, Slanské vrchy, Slovenský raj a Čergov, kde sa podarilo obnoviť 130 ha horských lúk využitím tradičných postupov (kosenie) a nových inovatívnych postupov (ekologická obnova, kartáčový zber semien).

Na záverečnej online konferencii dňa 21.10.2021 boli slovenskými a poľskými partnermi prezentované výsledky výskumu, týkajúce sa monitoringu trávnych porastov, parazitologického a hydrologického prieskumu. Odznali viaceré prednášky prizvaných odborníkov a predstavený bol tiež film vytvorený k danej problematike. V úvodnom slove zástupcovia všetkých zúčastnených partnerov vyjadrili dôležitosť riešenia danej problematiky a spoluprácu pokračovať na spoločnom projekte, zameranom na obnovu horských lúk aj v ďalšom období.

Výstupom z realizácie aktivít je metodická príručka s názvom „Opatrenia na zachovanie priaznivého stavu horských lúčnych biotopov“ v slovensko-poľskej verzii autorského kolektívu (Martincová J., Szewczyk W. a kol), ktorá uzrela svetlo sveta v októbri 2021. Príručka podáva všeobecné informácie o spôsoboch tradičného manažmentu horských lúk, približuje historické spôsoby obhospodarovania daného územia, súčasne prináša informácie o ekologickej obnove druhovo bohatých trávnych porastov a vhodných metódach získavania rastlinného a semeného materiálu, ako napr. aplikácia zeleného sena, zber trávnych semien kartáčovým zberačom. Prezentované sú dosiahnuté výsledky pedologického a botanického výskumu, vrátane zhodnotenia kvalitatívnych a kvantitatívnych parametrov trávneho porastu,

významne ju dopĺňajú aj údaje získané poľským partnerom ohľadne parazitologického výskumu. Najvýznamnejšou súčasťou príručky je vypracovanie konkrétnych návrhov manažmentových opatrení pre dané typy biotopov. Okrem nesporného významu pre lesoochranskú prax a príslušné OZ, bude mať veľký význam aj pre ochranu prírody, a to najmä v súvislosti so zachovaním biodiverzity horských lúčnych biotopov. Bude isto pomôckou

pri obnove horských ekosystémov nielen v záujmovom území, ale aj v širšom karpatskom priestore, najmä preto, že v podmienkach Slovenska sa obnova prostredníctvom kartáčového zberu semien z druhovo bohatých trávnych porastov doteraz nerealizovala a v rámci tohto projektu bola odskúšaná po prvýkrát.

Želám si, aby táto príručka našla svojich priaznivcov a vošla do povedomia všetkých tých, čo chcú, aby lúky boli druhovo rozmanité. Z pohľadu hlavnej editorky si dovoľím zapriať tejto publikácii, aby poslúžila ako inšpirácia pri obhospodarovaní horských lúk, aby okrem vedeckého prínosu prispela k návratu tradičných foriem hospodárenia na horských lúčnych biotopoch.

Viac informácií o projekte je možné nájsť na oficiálnych internetových stránkach partnerov: www.lesy.sk, www.nppc.sk.

Ing. Janka Martincová, PhD.
NPPC – VÚTPH

APRÍL 2022

Životné jubileá

50 rokov

- Ing. Mária Jablonská**, technik, LS Majdán – OZ Karpaty
Ing. Peter Jablonský, vedúci LO, LS Majdán – OZ Karpaty
Lubica Krajčiová, finančník – OZ Tatry
Bohuš Bialik, vedúci LO, LS Pohorelá – OZ Horehronie
Ing. Alena Ďurkovičová, referent pre pestovanie – OZ Gemer
Ing. Peter Janšo, technik, LS Rimavská Sobota – OZ Gemer
Milan Lorinc, vedúci LO, LS Stará Voda – OZ Východ
Ing. Peter Novikmec, technik, LS Slanec – OZ Východ
Michal Lukačín, technik operačného nasadenia LT, RSLT Vranov n/T. – OZLT Banská Bystrica

60 rokov

- Roman Vojtela**, vedúci LO, LS Hrušov – OZ Tribeč
Ing. Miroslav Pepich, vedúci LS, LS Krám – OZ Horehronie
Jaroslav Adamec, vedúci ES, ES Polkanová – OZ Poľana
Rudolf Vitkovský, manipulant, ES Haniska – OZ Východ

Pracovné jubileá

20 rokov

- Bc. Lívia Gažúrová**, mzdový účtovník – OZ Gemer

25 rokov

- Peter Pustý**, manipulant, ES Prešov – OZ Šariš

Starobný dôchodok

- Marta Brečková**, hlavná účtovníčka – OZ Vihorlat

Ing. Martina Velká

Podakovanie

Projekt je spolufinancovaný Európskou úniou z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Interreg V-A Poľsko-Slovensko 2014-2020. Príspevok vznikol v rámci projektu „Spoločne za zachovanie a obnovu biodiverzity karpatských horských ekosystémov“. Výhradnú zodpovednosť za obsah tejto publikácie nesú jej autori a nedá sa stotožniť s oficiálnym stanoviskom Európskej únie.

Drevo vo vlastnostiach hlíny

Aj napriek tomu, že jeho druhým domovom je ateliér v Richmonde, nepopiera, že jeho najväčšou vášňou je alchymia. Umelec Christopher David White denne premieňa dosky hlíny na klamlivé sochy ale i funkčné predmety, ktoré vyzerajú ako vyrezané z kusov rozpadajúceho sa dreva. Jeho keramika je krehkým zobrazením odolného materiálu, doplneného o hrčovitý uzly a rozštiepené okraje v rôznom stave rozkladu.

Na dosiahnutie hyperrealistického povrchu každého kusu „dreva“ je potrebných niekoľko kôl detailovania. Tie White začína tvarovaním hrubých kriviek vyobrazujúcich hrče a konáre, tie dosahuje prostredníctvom hlbších rýh vtlačaných do tvarovateľnej hlíny. Keď práca mierne zaschne, prichádzajú na rad zubárske nástroje, drôtené kefy a špeciálne nože.

Tieto netradičné nástroje pomáhajú pri vytváraní zložitejších komponentov. Mierne vysušený materiál vytvára tiež prirodzené praskliny a ryhy, ktoré zvyrazňujú textúru dreva. Po vypálení už len namaľuje každú sochu prevažne neutrálnymi akrylovými farbami.

White pretavuje do svojich sôch predovšetkým vzťah ľudí k životnému prostrediu a prostredníctvom svojej tvorby interpretuje otvorenejším spôsobom svoje úvahy na túto tému. „Snažím sa poukázať na zneužívanie a neúctu ľudstva k prírode spolu s rozpormi v našom konaní,“ hovorí a dodáva: „Ľudia majú tendenciu uznávať krásu, krehkosť a jedinečnosť prírody a zároveň ju vnímať ako zdroj, ktorý treba donekonečna využívať, kontrolovať a vyhadzovať.“

-as-

